Poštnina plačana v gotovini.

L. V., št. 30 („Jutro“ XII., 170 a) Ljubljana, ponedeljek 27. julija 1931 Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova cesta št. 13. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 3. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: pri kolodvoru št. 200.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj. — Naroča se posebej in velja po pošti prejemana 4 Din, po raznašalcih dostavljena 5 Din mesečno.

Uredništvo:
Ljubljana: Knaflјeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telefon št. 2440 (ponoči 2582).
Celje: Kocenova ul. 3. Telefon št. 190

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Usodni dnevi za špansko republiko

Danes se sestane ustavotvorna skupščina — Boj za ustavo se je že pričel — Republikanska diktatura? — Kdo bo bodoči predsednik

Madrid, 26. julija. r. Jutri se sestane novoizvoljeni prvi republikanski španski parlament k definitivnemu konstituiranju. Razmere v Španiji so se od prvega sestanka parlamenta, ki je bil nekaka zunanja vidna manifestacija republikanizma, dokaj spremenile. Takrat je bilo še vse navdušeno, danes pa je Španija na pragu nove revolucije. Po ulicah govore puške in topovi in v dimu smodnika se shajajo poslanci v prestolnici. V takih okoliščinah bo jutri ministrski predsednik izročil vrhovno oblast, ki jo je doslej izvajala vlada, v roke ustavotvorne skupščine, da definitivno odloča o bodoči vladavini in upravi države.

Bližnji dnevi bodo za usodo španske republike odločilne važnosti. Pokazalo se bo, ali imajo Španci v republiki več discipline in smisla za red, kakor so ga kazali v monarhiji in ali bo novi režim znal ukrotiti razpaljene strankarske strasti in spraviti vse tvorne sile v tir plodonosnega dela. Ustavotvorna skupščina ima sedaj v rokah usodo države. Za novo ustavo se že sedaj, ko še niti ni v podrobnosti znan osnutek, vrši huda borba. Na vseh koncih in krajih se vrše politični koventikli, politiki se skrivaj shajajo in posvetujejo in izgledi za zasedanje skupščine niso nič kaj rožnati. Dogodki v državi pričajo, da je Španija zopet v svojem elementu in veliko vprašanje je, ali se bodo našli pravi ljudje, da napravijo red in mir.

V političnih krogih se že povsem odkrito govori o potrebi nove diktature. Zarotniki se že zopet shajajo. Zatrjuje se, da bo zunanji minister Lerroux v primeru, da pogajanja za novo republikansko ustavo ne bodo dovedla do zadovoljivega uspeha, sam prevzel vso oblast ter skušal, oprt na vojsko, z diktatorskimi ukrepi uveljaviti novi režim. So pa tudi ljudje, ki jim niti Lerroux ni dovolj energičen in propagirajo za diktatorja generala Sanjura, moža, ki je prisilil kralja Alfonza k odstopu. Da bo razprava o novi ustavi zelo viharna, o tem nihče ne dvomi. Pojavljajo se najrazličnejše struje in skupine, ki zahtevajo popolnoma nasprotujoče si ustavne določbe. Veliko vlogo bo pri tem igralo vprašanje avtonomije nekaterih pokrajin. Centralizem in avtonomizem bosta v španskem parlamentarnem življenju zopet praznovala orgije.

Vso javnost zanima vprašanje, kdo bo bodoči predsednik republike. Zavidno mesto to ne bo. Po sedanjem osnutku ustave bodo pravice predsednika tako omejene, da v bistvu ne bo nič drugega, kakor izvršilni organ parlamenta, ki si pridržuje skoro vse pravice, ki pritičejo skoro v vseh drugih državah vrhovnemu glavarju. Pred volitvami je imel največ izgledov Zamora, toda med tem so začeli prevladovati levičarji. Zdi se, da je večina za Lerrouxa, ki pa za to ni nič kaj navdušen in kandidira za predsednika 73-letnega profesorja Cossija. Zelo resen kandidat je tudi eden izmed revolucijonarnih voditeljev Gasset, ki ima za seboj tudi ženske, katerim obeta nova ustava volilno pravico.

Eno najtežavnejših vprašanj, ki ga bo morala rešiti ustavotvorna skupščina, pa je vprašanje agrarne reforme. Ogromne latifundije na eni strani in stradajoče ljudstvo na drugi strani, to je bil glavni povod revolucije. Če parlament tega vprašanje ne bo pravilno rešil, je šla tudi republika po vodi.

V Italiji vre

Med dvema mlinskima kamnoma — Presenečenja lahko nastanejo vsak trenotek — Praktična Mussolinijeva ideja — Strah pred Jugoslavijo

Beograd, 26. julija. r. Zelo dober poznavalec prilik v Italiji, ki se je v zadnjem času dolgo mudil v Italiji, je v razgovoru z dopisnikom zagrebških »Novosti« o položaju v Italiji in o sporu med fašizmom in Vatikanom navedel med drugim naslednje zanimive informacije:

Italija je danes razdeljena na dva zelo nasprotna si tabora: na eni strani je Mussolini s svojimi zvestimi fašisti, na drugi strani pa je Vatikan, ki ga v borbi proti Mussoliniju ne podpirajo samo bivši popolarci (pristaši bivše klerikalne stranke), marveč tudi oni, ki ne odobravajo fašističnega režima, počenši od liberalcev pa vse do komunistov in prostozidarjev ter onih fašističnih miličnikov, ki so sicer vpisani v milico, toda ne iz navdušenja za Mussolinija in njegov nauk, marveč iz strahu za svojo lastno eksistenco. Papeža smatrajo za zelo pametnega moža in za najnevarnejšega nasprotnika Mussolinija. Največji sotrudnik papeža je v tej borbi bivši voditelj popolarcev don Sturzo, ki zelo pogosto potuje z letalom iz Vatikana v Pariz, Madrid in drugam. O papeževi encikliki, ki je bila z letalom poslana v inozemstvo, da se je Vatikan na ta način izognil italijanski cenzuri, zatrjujejo, da je po encikliki papeža Gregorja VII. najvažnejša. Veliki intelektualci, zlasti vseučiliški profesorji, so po veliki večini hudi nasprotniki Mussolinija, ki to dobro vé in se zato izogiba vsemu, kar bi moglo še povečati to nasprotstvo. Duhovščina pa zlasti pri pridigah in v spovednicah odkrito nastopa proti Mussoliniju, česar režim seveda ne more preprečiti. Paralelno s to akcijo Vatikana se razvija tudi močna akcija komunistov, ki imajo svoj glavni center v Milanu, od koder izdajejo navodila za vse akcije po Italiji.

Tako je dvoje največjih in najmočnejših mest v Italiji proti fašistični politiki. Široke delavske mase so večinoma orijentirane komunistično, dočim je kmečko prebivalstvo po ogromni večini klerikalno. Vojska, predvsem oficirski zbor, je v sovražnem taboru, a v sami milici ni vse vdano Mussoliniju. Razume se, da gospodarska kriza, pomanjkanje dela in zaslužka na eni strani, a pritisk na drugi strani od dne do dne povečujejo število protifašistov. Po vsej Italiji se občuti strašen pritisk, tako z ene kakor z druge strani. Narod je med dvema kamnoma: cerkev in fašizem. Človek nikoli ne ve, kaj ga čaka naslednjega dne. Vedno pogostejši nemiri in izgredi ter rapidno se množeči bombni atentati pa kažejo na to, da lahko vsak hip pride do velikih presenečenj.

Poleg politične strani vsega spora je bila najvažnejši moment v konfliktu med papežem in Musolinijem njegova ideja, da zapleni vse cerkveno premoženje. Mussolini je računal s tem, da bi na ta način prišel na lep način v posest silnega bogastva, ki bi mu omogočilo, da bi z lahkoto saniral državne finance in tako ohranil fašistični režim še za dogledno dobo na krmilu.

O Jugoslaviji se širijo po Italiji vesti, da se Jugoslavija na debelo pripravlja na vojno in da mora biti zato Italija vedno pripravljena, da lahko v danem trenutku zasede dalmatinsko obalo. Na te vojne trombe fašizma odgovarjajo zlasti komunisti s klicem: Kruha, kruha! Težko je prorokovati, kako se bo v Italiji končalo. Toda poznavalci razmer trde, da pomeni ta spor v bistvu začetek konca fašizma in da Mussolini koplje grob sebi in svojemu režimu.

Zadar, 26. julija. V zvezi z mrzličnim utrjevanjem meje proti Jugoslaviji se pričakuje te dni v Zadru prihod konjeniškega polka. Prevoz municije, orožja in drugega vojnega materijala se vrši vedno ponoči in vojaki morajo vse to takoj znositi na postojanke. Tudi vsa važnejša dela na utrjevanju meje se izvršujejo ponoči. Na gibanje Jugoslovenov pazijo posebno strogo ne samo v Zadru, marveč po vsej Italiji. Vsakega Jugoslovena, pa tudi najbolj neznatnega človeka, povsod spremljajo detektivi in nadzorujejo vsak njegov korak. Čim stopi Jugosloven preko meje, je pod detektivskim nadzorstvom vse tako dolgo, dokler zopet ne zapusti italijanskega ozemlja. Često se dogaja, da jugoslovenske državljane zapirajo, ali pa se morajo za časa svojega bivanja v Italiji vsak dan javljati, tudi po večkrat, na policiji.

Eksplozije se nadaljujejo

Milan, 26. julija č. **Pred petimi dnevi so našli na tukajšnji železniški postaji pod nekim vagonom peklenski stroj. Vagon je prispel iz Ventimiglie. Peklenski stroj so takoj odstranili ter ga položili na neki vrt, kjer je po gotovem času s strahovito detonacijo eksplodiral. Ta eksplozija je napravila znatno škodo na bližnjih oknih. Človeških žrtev pa k sreči ni bilo. Kakor javlja »Liberta«, sta tudi na ulicah Parme eksplodirali dve bombi. Podrobnosti sicer niso znane, vendar pa vedo tudi tu, da človeških žrtev ni bilo.**

„Danes vladajo možje, ne pa tepci!“

Možat nastop Hindenburga za Brüningovo politiko — Napetost je pojenjala, ker je prevladala treznost — Anglija upa na uspešno rešitev krize

Berlin, 26. julija. r. Napetost zadnjih dni, izzvana po demagoški gonji ekstremnih nacijonalističnih krogov proti Brüningu in njegovi pomirljivi politiki, je po povratku dr. Brüninga dokaj pojenjala. Dr. Brüning je podal včeraj na seji vlade, ki so ji prisostvovali tudi zastopniki Državne banke in vodilnih gospodarskih krogov, obširno poročilo o poteku razgovorov v Parizu in Londonu. Navzoči so njegovo poročilo soglasno odobrili in priznali, da ni mogel postopati drugače. Tudi predsednik nemške republike Hindenburg je izrazil dr. Brüningu popolno priznanje, kar je dokaz, da je Brüning vsaj za enkrat odnesel zmago nad nacijonalističnimi ekstremisti. To dokazuje predvsem tudi dejstvo, da je vlada umaknila vses voje prejšnje načrte ter se odločila, da ukine dosedanje omejitve v denarnem prometu. Zatrjuje se, da bo notranji moratorij docela ukinjen. V zvezi s tem bo Državna banka povišala obrestno mero, obenem pa bo osnovana posebna garancijska banka, ki bo z državno podporo sanirala vse one denarne zavode in podjetja, ki so zaradi sedanjih finančnih težkoč zašla v krizo.

Nemški listi zelo komentirajo nastop predsednika Hindenburga, ki pomeni obenem odločen demanti vseh do sedaj od nacijonalističnih krogov razširjenavih vesti, da je tudi Hindenburg pristaš radikalne struje. Ko se je vračal s posestva Neudeck v Berlin, ga je v Rosenbergu sprejela velika množica občinstva in zaslišali so se klici: »Nemčija, vzdrami se!« Hindenburg je svoj voz takoj ustavil ter glasno in odločno, da so ga mogli vsi prisotni slišati, odvrnil: »Danes vladajo možje, ne pa tepci!« Listi vidijo v tem izredno odobravanje politike dr. Brüninga.

London, 26. julija. r. Posetu ministrskega predsednika Macdonalda in zunanjega ministra Hendersona v Berlinu pripisujejo v tukajšnjih političnih krogih izredno važnost. Ker se mudi istočasno v Berlinu tudi ameriški zunanji minister Stimson, smatrajo v londonskih krogih za več kot verjetno, da se bo kmalu po berlinskih posetih sestala nova konferenca velesil, ki bo ponovno razpravljala o nemški finančni krizi. Vsekakor pa sodijo, da bi bilo zaželjeno, če bi se pred tem še enkrat sestali nemški in francoski državniki. Ponovni sestanek Francozov in Nemcev bi bil sedaj, ko sta dobila Laval in Brüning odobrenje svoje politike, ki ima svoj začetek v pariških in londonskih razgovorih, gotovo spremljan od še mnogo večjih uspehov, kakor pa je bil pariški. Dejstvo, da se je začela po dolgih letih skrajne rezerviranosti Amerika zopet zanimati za Evropo, utrjuje v londonskih krogih nado, da je rešitev evropske gospodarske krize mogoča in ob solidarnem sodelovanju izvedljiva.

Pariz, 26. julija. AA. Havas poroča, da vladin komunike kategorično demantira trditev nekega angleškega lista, da je angleški zunanji minister Henderson v Parizu izjavil, da lahko pride po moratoriju v Nemčiji tudi do moratorija v Angliji.

Nenadna smrt vrhovnega državnega tožilca pri kasaciji v Zagrebu

Zagreb, 26. julija. n. Danes dopoldne nekaj po enajsti uri je umrl nenadne smrti vrhovni državni tožilec pri kasacijskem sodišču v Zagrebu dr. Ante Zlošilo. Sedel je v kavarni »Korzo« pri kavi in imel okoli sebe nekaj prijateljev. Naenkrat je prijel najbližjega prijatelja za roko, takoj nato se je prijel za srce in že omahnil. Priskočil je slučajno navzoči zdravnik dr. Kraljevic, toda dr. Zlošilo je bil že mrtev. Pokojnik je bil rodom iz okolice Dubrovnika in je služboval delj časa v Dalmaciji. Leta 1912. je bil kot znan kriminalist in civilist povabljen v Črno goro, da uredi tamošnje zakonodajstvo. Njegovo delo pa mu je preprečila balkanska vojna.

Smrt pod vlakom

Zagreb, 26. julija. n. Ko je danes ob pol 11. dopoldne prispel osebni vlak št. 1213 iz Zagreba na kolodvor Sesvete, so opazili na lokomotivi krvave sledove in ostanke nekega plašča. Takoj uvedene poizvedbe so dognale, da je vlak povozil nekega Natana Šabanoviča, roj. 1909 v Gornji Gradini v vardarski banovini. Domnevajo, da je neznanec zaspal na tračnicah ter si podložil plašč pod zglavje. Vlak ga je docela razmesaril.

50 ljudi zgorelo

New York, 26. julija. g. O strašni požarni katastrofi v oskrbovališču za starce v Pittsburgu poročajo še, da je število mrtvih približno 50, ker pogrešajo še 10 oskrbovancev iz zavoda. Ogenj se je širil s silno naglico in gasilci so se z nadčloveškimi silami trudili, da bi rešili 260 starčkov gotove smrti. Med reševanjem so se odigravali strašni prizori. Mnogo starcev je zblaznelo.

Predsednik Doumer na grobu svojih sinov

Pariz, 26. julija. AA. Predsednik republike Doumer je obiskal danes Anicy de Chateaux, kjer je živel pred vojno in kjer so na spomeniku padlim bojevnikom urezana tudi imena njegovih sinov. Predsednik republike je obiskal mesto, kjer je stala pred vojno njegova hiša, ki so jo porušile nemške granate. Prebivalstvo kraja je priredilo prisrčne in tople ovacije predsedniku republike, priznavajoč na ta način lepi korak njegove očetovskega srca, ki je štirikrat krvavelo v vojni.

»Zeppelin« odplul na severni tečaj

Leningrad, 26. julija. AA. **Danes ob 11. dopoldne je krenil »Grof Zeppelin« na pot proti severnemu tečaju.**

Rumunski ministri ne sprejemajo strank

Bukarešta, 26. julija. g. Ministrsko predsedstvo je izdalo naredbo, ki odpravlja zasebne avdijence pri ministrih. Tudi sicer je dostop v ministrstva zasebnikom prepovedan. »Lupta« meni, da je bila ta odredba izdana zaradi tega, ker je bilo v zadnjem času pokradenih iz najvišjih uradov mnogo spisov.

Grob rimljanskega pesnika v Rumuniji

Bukarešta, 26. julija g. V okolici Constance so v zadnjem času odkopali temeline zidove rimskega mesta Tomi. Med drugim so našli tudi dobro ohranjen sarkofag, iz čigar napisov so s precejšnjo gotovostjo ugotovili, da gre najbrž za grob rimskega pesnika Publija Ovida Nasona, ki je, kakor znano, po prognanstvu iz Rima preživel zadnja leta v tem rimskem mestu.

Amerika svetovni prvak v šahu

Od 72 dosegljivih točk je Amerika dosegla 46 ter si s tem priborila svetovno prvenstvo in Hamilton-Russelov pokal — Za Ameriko slovanski narodi na prvih mestih — Jugoslavija je med 19 narodi zasedla častno četrto mesto — Prihodnja šahovska olimpijada bo leta 1933. v Chicagu

Praga, 26. julija h. Danes je končala šahovska olimpijada, ki je prinesla naslednji končni rezultat: **Amerika je dosegla od 72 možnih točk 48 ter s tem svetovno prvenstvo v šahu.** Sledile so: Poljska 47, Češkoslovaška 46 in pol, **Jugoslavija 46**, Letonska Švedska in Nemčija 45 in pol, Avstrija 45, Anglija 44, Madžarska 39 in pol, Nizozemska 35, Švica 34 Litva 30 in pol, Francija 29 in pol, Rumunija 28, Italija 24, Danska 19 in pol, Norveška in Španija 15 in pol.

Včeraj dopoldne so se odigrale viseče partije iz **XVIII. kola.** Čehoslovaška : Francija 2 in pol : 1 in pol, Nemčija : Italija 3:1, Švica : Anglija 1:3, Poljska : Litva 3:1, Letonska : Švedska 2:2, Madžarska : Avstrija 2 in pol : 1 in pol Španija : Norveška 2:2.

Popoldne se je odigralo zadnje, t. j. **XIX. kolo** z naslednjimi rezultati: **Jugoslavija : Letonska 1 in pol : 2 in pol, Pirc je porazil Feigina. Partija Kostič : Petrov je končala remis. Mattison je porazil dr. Vidmarja, Apsenieks pa dr. Astaloša.** Avstrija : Čehoslovaška 1 in pol : 2 in pol, Amerika : Poljska 2:2, Švedska : Madžarska 2 in pol : 1 in pol, Litva : Danska 3:1, Nizozemska : Nemčija 1 in pol : 2 in pol, Anglija : Španija 3 in pol : pol, Italija : Švica 1 in pol : 2 in pol, Norveška : Rumunija 2:2.

Zvečer je bil Hamilton-Russelov pokal na svečan način izročen zmagovitemu moštvu Amerike.

V tekmovanju za svetovno prvenstvo dam v šahu je zmagala Čehoslovakinja Vera Menšikova, ki je v osmih partijah dosegla 8 točk. Sledijo Wolf Kalmar (Avstrija) 4, Stevenson (Anglija) 3 in pol, Beskow (Švedska) 2 in pol, Henschel (Nemčija) 2.

Zvečer se je vršil svečan banket v praški mestni hiši. Prihodnja šahovska svetovna olimpijada se bo vršila leta 1933 v Chicagu.

Poročne svečanosti na rumunskem dvoru

Včeraj je bila v Sinaji obavljena poroka princese Ileane z nadvojvodom Antonom Habsburškim

Sinaja, 26. julija. Poroka kneginje Ileane in nadvojvode Antona Habsburškega je bila sklenjena danes v Sinaji ob najlepšem vremenu in pravem kraljevskem sijaju. Še pred poroko je princesa Ileana izredno ljubeznjivo sprejela inozemske novinarje in fotografe ter ostala med mnogoštevilnimi fotografskimi aparati cele pol ure.

Ob 10. dopoldne je bila sklenjena civilna poroka v dvorcu Pelešu. Tu so bili navzoči samo kraljevska rodbina in minister pravde. Ob tej priliki je izjavila princesa Ileana, da ostane romunska državljanka.

Ob 11. je bila v veliki dvorani izvršena cerkvena poroka, po katoliškem obredu. Dvorana je bila sijajno prirejena. V sredini je bil postavljen oltar, desno in levo od njega pa fotelji za ženina in nevesto ter za priče. Vse prisotne dame so bile v veliki gala - toaleti, oficirji v gala - uniformi in civilisti v fraku z vsemi odlikovanji. Kralj Karol je nosil veliko gala - uniformo lovskega generala. Kralj Karol je privedel v dvorano princeso Ileano držeč jo pod roko, Antona Habsburškega pa grof Vorberg.

Ceremonija se je pričela ob 11.10 s slovesno mašo, nakar je imel princ Ghica, opat samostana v Sinaji, ganljiv nagovor, v katerem je poveličeval zasluge prednikov nadvojvode Antona za katoliško cerkev in povdarjal veliko ljubav rumunskega naroda do mlade neveste in do vse kraljeve rodbine. Poročne obrede je izvršil katoliški nadškof iz Bukarešte Kiser. Najprej je blagoslovil zlata prstana ter ju izročil nadvojvodu Antonu, ki je nataknil enega na prst svoje neveste. Nadškof je nato prečital besedilo prisege o zvestobi, ki sta jo ponovila najprej ženin, potem pa nevesta. Nato je imel nadškof globoko ganljiv govor.

Po poroki sta novoporočenca napravila vožnjo v gala - kočiji skozi glavne ulice Sinaje, kjer ju je navdušeno pozdravljala množica zbranega občinstva. Mladi par se je nato odpeljal na pokopališče, kjer je položil venec na grob neznanega junaka. Ob 3, popoldne so visoki gostje zapustili Sinajo in sta se mladoporočenca odpeljala v dvorec Braun na Erdeljskem, kjer bosta preživela medene tedne, kasneje pa se bosta stalno nastanila v Monakovem.

Bukarešta, 26. julija. AA. Snoči je bil o priliki poroke princese Ileane z Antonom Habsburškim v dvorani palače v Sinaji velik sprejem, katerega se je udeležilo 600 povabljencev. Prisotni so bili predstavniki tujih kraljevskih domov, diplomatski zbor, vlada, šefi vseh strank in mnogi drugi odličniki. Gostje so bili očarani nad ljubeznivostjo princese in njenega zaročenca, ki sta otvorila ples, ki je trajal dolgo v noč. Kraljevski dom sta predstavljala kralj Karol II. in kraljica-mati Marija.

Odmev mariborske obsodbe mesarjev v Zagrebu

Zagreb, 26. julija. n. Zagrebški listi poročajo, da je stroga obsodba mesarjev v Mariboru zaradi pretiranih cen zelo vplivala tudi v Zagrebu. Zagrebški mesarji so zadnje dni kar po vrsti znižali cene mesu, tako da se tudi tu pozna blagodejen vpliv mariborske sodbe.

Bolgarski zastopniki na konferenci strokovnjakov

Sofija, 26. julija. AA. Bolgarska agencija poroča: Bolgarska vlada je imenovala bolgarskega poslanika v Londonu Hadžimiševa in ravnatelja oddelka za državne dolgove ministrstva financ Stojanova za člana bolgarske delegacije, ki bo zastopala na konferenci strokovnjakov v Londonu bolgarsko stališče v pogledu Hoovrovega predloga o moratoriju, posebno v zvezi z grško zahtevo, da se ustavijo plačila na podlagi pogodbe Molova in Kafandarisa. Stojanov je že odpotoval v London.

Varšava, 26. julija. AA. Pat poroča, da je predsednik odbora strokovnjakov, ki naj prouči način izvršitve Hoovrovega načrta, povabil poljsko vlado, naj sodeluje pri posvetovanjih odbora, ki se začne 28. t. m. v Londonu.

Nesrečen dan za poljske letalce

Varšava, 26. julija g. Na letališču centralne letalske šole v Demblinu sta se pripetili včeraj dve težki letalski nesreči. Med poskusnim poletom sta trčili v zraku dve letali in se zrušili na zemljo. Oba aparata sta popolnoma razbita. Ubiti so bili trije letalci, med njimi znani najboljši poljski vojaški letalec kapetan Orlov in dva poročnika. Malo pozneje se je pripetila nedaleč od tam druga nesreča na letalu, ki je za vajo metalo bombe. Ena izmed bomb se je predčasno razpočila in povzročila na aparatu požar. Aparat je zgrmel kot goreča bakla na zemljo. Pilot je bil na mestu mrtev, drugi vozač pa je bil življenjsko nevarno ranjen.

Mogočno počaščenje Levstikovega spomina

Slavnostna dneva v Velikih Laščah ob priliki stoletnice rojstva Frana Levstika — Ogromna udeležba iz vseh slovenskih krajev

Velike Lašče, 26. julija.

Veličastna proslava Levstikove stoletnice, ki se je vršila včeraj in danes, skoro nima enake v proslavljanju spomina za Slovence zaslužnih mož. Reči smemo, da je Levstikova proslava privabila v Lašče zastopnike vseh slojev in da je tako pri počaščenju spomina tega našega velmoža sodelovala vsa Slovenija. Slavnosti so se zaključile tako lepo, da niso le v ponos odboru in njega delavnemu predsedniku juristu g. Tonetu Puclju, temveč vsem Laščam in lepi okolici, dolenjski domovini nesmrtnega njihovega rojaka.

Prihajanje prvih gostov

Številni zastopniki raznih korporacij in ljubitelji Levstikovega dela so že v teku včerajšnjega dne prihajali v Lašče. Nekateri z rednimi vlaki, drugi na vozovih, avtomobilih in peš. Na večer je bilo v trgu že težko dobiti prenočišče kljub temu, da je slavnostni odbor razpolagal s številnimi sobami s posteljami za večje število gostov.

Lepo okrašen Levstikov spomenik

Že včeraj je bil trg, kjer stoji Levstikov spomenik, lepo okrašen. Krog in krog trga in okoli spomenika so bili postavljeni s trobojnicami okrašeni mlaji, med seboj povezani s kitami zelenja. Prav tako so bila tudi vsa poslopja okoli trga v zelenju in nešteto trobojnic je plapolalo s pročelij. Trg je bil posut z drobnim belim peskom, pod spomenikom je bil nameščen govorniški oder, desno pa častna tribuna, oba v zelenju, s cvetjem in trobojnicami okrašena. Pri vhodih na trg so bili postavljeni slavoloki z napisi, pozdravljajočimi čestilce velikega slavljenca. Slavnostno razpoloženje je dihalo nad trgom, ki je bil ves v pričakovanju početka proslave.

Predvečer slavja

Včeraj ob pol 21. so zagoreli po Velikih Laščah in okolici kresovi, topiči so pokali in streli so odmevali od Sv. Roka dol do Ahaca in Kureščka: proslava se je pričela. Na Grmadi so plapolali rdeči jeziki, prav tako kakor pred stoletji, ko so napovedovali napade Turkov.

Po ulicah lepo razsvetljenega trga so prihajali ljudje in se vsipali v dvorano Sokolskega doma k večerni proslavi. Čeprav je v dvorani prostora za 500 ljudi, jih mnogo ni dobilo prostora, po prihodu večernega vlaka pa je bil k akademiji tolikšen naval, da sta dve tretjini ostali zunaj, kdor je mogel, med vrati in za okni. Na programu je bilo petje ljubljanskega kvinteta, ki je pel Levstikove pesmi, ki so jih uglasbili Volarič, Pavčič in Nedved. Solo pesmi sta pela bariton Tone Petrovčič in tenorist Jug. S poljudnim, a izčrpnim predavanjem je orisal Levstikovo delo in življenje dr. Slodnjak, ter s svojim pripovedovanjem osvetlil marsikatero potezo slavljenčevega značaja. Nad vse ljubek je bil nastop otroškega zbora, ki je s spremljevanjem klavirja zapel pod vodstvom učitelja Franca Kokalja Levstikove »Psiček laja«, »Vrabec in konj«, »Mačka, miš in miška« in »Ležaj, ninaj«, vse v Pavčičevi priredbi, ki je zbor tudi pri klavirju spremljal. Lepo sliko so še povzdigovale dečve, v katere so bile vse deklice opravljene. Slavist Fr. Petre je recitiral nekaj Levstikovih pesmi, med njimi »Tri ljubavne sonete« in »Ubežnega kralja«, drugi je pa bral odlomke iz »Martina Krpana«. Nekaj malčkov je deklamiralo Levstikove otroške pesmi in je vsem ugajal njihov pogumni in samozavestni nastop in lepa izgovorjava dolenjskega narečja. Spored je zaključil kvintet, ki pa je moral zaradi nenehajočega ploskanja dodati še nekaj pesmi.

Nedeljske svečanosti

Lepa današnja proslava se je pričela z jutranjo mašo, pri kateri je pel ljubljanski kvintet. V jutranjih urah so prihajali v trg ponajveč okoličani in z vlakom gostje s kočevske smeri. Okrog 9. pa se je vil sprevod domačinov in gostov proti kolodvoru, da sprejme goste, ki so se pripeljali z dvema vlakoma iz Ljubljane in Dolenjske. Postajno poslopje je bilo okrašeno s cvetjem in zelenjem. Vzdolž proge so stali sokoli in sokolice v kroju in s prapori društev Sodražica, Kočevje, Ribnica in Moste. Ljubljansko župo so zastopali starosta dr. Pipenbaher, tajnik Flegar, načelnik Jože Vrhovc in član župne uprave starosta Ljubljanskega Sokola br. Kajzelj. Sokolsko društvo iz Višnje gore je zastopal načelnik sodnik Rus. Številna druga sokolska društva so poslala sokolske čete v krojih. Poleg njih so bili razmeščeni gasilci s prapori gasilnih društev iz Sodražice, Dolenje vasi, Jurjevce in Dobrepolja. Veliko je bilo tudi pristnih narodnih noš z rdečimi dežniki.

S prvim rednim vlakom je prispelo mnogo zastopnikov in gostov, med njimi pisatelj Vladimir Levstik, pesnik Oton Župančič, načelnik v ministrstvu prosvete Ivan Dimitrijević, književnik Fran Albreht, ga. profesorica Ljubica Jankovićeva, inspektor Gabršček, univ. prof. dr. Frank Wollmann iz Bratislave, dr. Bohuslav Vibyral in drugi. Pripeljala se je tudi železničarska godba »Sloga« z dirigentom g. Svetlom. Ob tričetrt na 10. je prispel tudi drugi vlak, nakar se je formiral izpred kolodvora sprevod k Levstikovemu rojstnemu domu v Spodnjih Retjah. Na čelu pestrega sprevoda so jezdili konjeniki v narodnih nošah in Sokoli, za njimi slavnostni odbor, prapori Narodne strokovne zveze, AD »Triglav« z zastavo, narodne noše, delegati, občinstvo, godba »Sloge«, Sokoli s prapori, gasilci s prapori in številno drugo občinstvo. Sledila je dolga vrsta okrašenih voz, bilo jih je nekako trideset, vsi natrpani z gosti, za vozovi pa avtomobili in avtobusi. Pred trgom so sprevod pričakovali Laščani in ga živahno pozdravljali. Vsa ta dolga kita sprevoda se je pomikala proti Sp. Retjam in so se prvi gostje že razmeščali pred slavljenčevo rojstno hišo, ko so zadnji vozniki komaj vozili izza prijaznih laških ulic. Natrpano je bilo ljudstva na malem prostoru pred hišo.

Govor Vladimira Levstika

Ob steni je bil postavljen govorniški oder in ko je godba »Sloge« odigrala slavnostno uverturo, je imel na zbrane slavnostni govor pisatelj Vladimir Levstik, čigar klene besede so našle v poslušalcih globok odmev. Iz njegovega govora posnemamo nekaj odstavkov:

Kakor se blagodejna mokrota dežja razteka v prsti na vse strani in povsod zbuja rast in sad, tako da na vsem travniku, na vsem žitnem polju ni ene bilke, ki ne bi bila dolžnica vsaki kapljі posebej, tako tudi življenje naroda ne pozna meje, kjer bi delo duhovnih vodnikov in graditeljev izgubilo svojo moč. Ta obča resnica velja posebno za nas Slovence, ki dobro vemo, da nas je beseda naših prvih pesnikov, učenjakov in voditeljev zdramila tudi iz gmotnega suženjstva in nas okrepila tudi v boju za goli obstanek. In če je v naši mimnosti sploh kedo, ki mu gre priznanje te zasluge, tedaj je to Fran Levstik.

Njegovo delo je neposredno objemalo skoraj vsa polja takratnega slovenskega življenja. Levstikova zasluga je, da se je slovenski jezik, ki so ga napol ponemčeni škrici po mili volji kazili in zanemarjali, vzdignil na pot k svoji današnji popolnosti. Fran Levstik je bil tisti, ki je s svojim lastnim zgledom, svojo kritiko in svojimi nasveti utrl pot skoraj vsem panogam umetne književnosti, da so jih potem gojili naši pesniki in pisatelji do današnjega dne. In prav ta Levstik je obenem kot prvi slovenski časnikar vsem svojim naslednikom zgled neustrašenega borilca za pravico in resnico. Lahko rečemo: od kmeta za njegovim plugom, od ročnega delavca v tovarni ali rudniku, od duševnega delavca v njegovi kameniti ječi pa do politika in pridobitnika, da, do najbolj suhoparnega, duhovnosti najbolj tujega, pravemu narodnemu življenju najbolj izneverjenega buržuja ga danes ni Slovenca, ki ne bi užival dediščine »retenjskega gospoda«. Ni ga med nami, ki ne bi bil dolžnik Franu Levstiku in tej slovenski kmečki hiši, ki je pestovala njegovo prvo mladost, tem drugim hišam, ki so mu gostoljubno odpirale svoja vrata, in vsemu temu prelepemu koščku naše zemlje, ki mu je dal toliko ljubezni, da nas je z njo vse nahranil in obdaroval. Ni ga, dragi ožji rojaki našega velikana, ni ga, ki ne bi bil dolžnik srčni dobroti slovenskega kmeta, h kateri je Fran Levstik, nehvaležno zatajen in nizkotno obrekovan, prihajal iskat tolažbe in krepčila v tistih časih, ko je ljubljanski župan Costa, steber lažislovenskega rodoljubarstva, izrazil vso svojo misel o njem z besedami: »Crkne naj, pes!«

Letos, dne 28. septembra, bo minilo sto let, odkar je Fran Levstik pod to skromno streho zagledal luč sveta. Sto let je dolga doba, v sto letih je prostora za marsikaj. V sto letih je prostora za upe in načrte mladeniča, za neumorno delo in grenka razočaranja moža, za obup in somrak velike duše, ki je drugim delila kruh življenja, pa je v zahvalo dobila kamen — skratka, za vso tragedijo Levstikovega silnega, moškega življenja, ki je pred sto leti zažarelo v solnčnih Retjah in leta 1887. prezgodaj zatonilo v strupeni ljubljanski megli. V sto letih je prostora celo za čudež, da posije v ljubljansko meglo luč spoznanja in da domovina, prepozno kakor zmerom, prizna pomen velikega moža in svoj dolg do njega. Res je: v primeru Frana Levstika ni odlašala tega priznanja do konca stoletja. Že leta 1889. mu je z veliko slovesnostjo odkrila v Velikih Laščah spomenik; in vse te čase se blešči njegovo ime neoporečno med najsvetlejšimi imeni slovenske zgodovine. Ali, dragi rojaki, vendar se mi vidi, da ni bila Slovenija še nikoli tako strnjeno složna v tem imenu kakor današnji dan, ko sta se misel in cilj Frana Levstika že davno izvila iz krive perspektive dnevnih borb; današnji dan, ko vsi brez razlike jasno vidimo, kar je naš veliki graditelj in učitelj ustanovil za nas vse; današnji dan, ko se pred zmedo pojmov in pogledov vsi zatekamo k vodilu Frana Levstika, ki je že pol stoletja pred nami z duhom zaznaval očrte jugoslovanske skupnoti, obenem pa pokazal, da mora Slovenstvo sredi te skupnosti ohraniti svoja kulturna sredstva in svojo kulturno posest.

Ta enodušnost današnje kulturne manifestacije se mi vidi dragoceno in pomembno poroštvo za bodoče dni. In če naj v trenutku izrečem kako željo — če mi dovolite, da jo izrečem iz src nas vseh! — tedaj ne more biti druga kakor ta, da bi nas vsi veliki trenutki našega narodnega življenja, vsi odločilni dnevi, naj bodo svetli ali mračni, našli takisto edine, kakor smo danes v tem vsenarodnem počaščenju Levstikovega spomina; da bi, kakor je naš pesnik in duhovni voditelj v vsaki bridkosti pohitel k svoji rodni strehi, svojim domačim ljudem in svoji lepi, z močjo srca in rodovitno ljubeznijo tako blagoslovljeni zemlji po tolažbo, zdravje in moč, tudi mi vsi brez razlike v sleherni usodni uri, v slehernem dvomu in iskanju cilja, v sleherni borbi za pravo smer še jasno videli pot do grude, ki nas je dojila, do njih, izmed katerih smo izšli, do častitljivega simbola slovenske kmečke hiše, ki hrani in varuje nepotvorjeni utrip našega življenja; pot do prvin, iz katerih so zrasli vsi veliki ljudje in vsa velika dela, ki pričajo za nas...«

Po govoru Vladimira Levstika je izpregovoril še v imenu Sokolstva br. Kajzelj, poudarjajoč pomen slavljenca kot soustanovitelja Južnega Sokola. Pevci Glasbene Matice pa so zapeli Jenkovo »Molitev«.

Od rojstne hiše so se udeleženci podali nazaj v Lašče, kjer jim je bilo po gostilnah pripravljeno kosilo. Čeprav je bil naval gostov nenavadno velik, so domačini vsem vljudno postregli. Več gostov je na svojem domu postregel tudi minister v pokoju g. Ivan Pucelj.

Prihod odličnih gostov

Soparica, ki je vse dopoldne ležala nad pokrajino, se je prve popoldanske ure zgostila v temne oblake. Kazalo je, da bo pričelo pošteno deževati. Pa se je kljub temu do 14. zbralo okrog spomenika vse, kar je prišlo na slavnost. V prvih popoldanskih urah so prispeli z avtomobili tudi g. ban dr. Marušič, župan dr. Puc, zastopnik kralja komandant Triglavskega polka polkovnik Cvejić, zastopnik divizijonarja general Popović, rektor dr. Šerko in drugi in zavzeli prostor na slavnostni tribuni. Komaj je godba »Sloge« zaigrala slavnostno uverturo in je moški zbor Glasbene Matice pod vodstvom g. Juvanca zapel Jenkovo »Molitev«, je pričelo deževati. Vsi pa so ostali na svojih mestih. Goste je pozdravil predsednik slavnostnega odbora jurist g. Pucelj in se spomnil našega vladarja, Nj. Vel. kralja Aleksandra, na kar je »Sloga« zaigrala himno. Pozdravil je vse, ki so prišli počastit spomin velikega genija, posebno še zastopnike oblastev in korporacij, zastopnika Nj. Vel. polkovnika Cvejića, zastopnika ministra prosvete načelnika Dimitrijevića, bana dr. Marušiča, rektorja dr. Šerka, zastopnika dravske divizijske oblasti generala Popovića, župana dr. Puca, zastopnika knezoškofa kanonika dr. Klinarja, sreskega načelnika Plazerja, zastopnika državne knjižnice dr. Glonarja in dr. Rusa, zastopnika Slovenske Matice Josipa Vidmarja, zastopnika ZKD dr. Mihelaka, nadalje zastopnike Vodnikove družbe Borka, dr. Ivana Laha in dr. Karlina, prvega še posebej kot zastopnika Tiskovne zadruge, zastopnike Sokolov dr. Pipenbaherja in Flegarja, čeških književnikov dr. Vibyrala, zastopnice ženskih društev, gasilcev, JUU g. Kobala, Ribičiča in Škulja, Kmetske prosvete Gerželja, kmečkih fantov in deklet dr. Mačka, zastopnike AD »Triglava«, JNAD »Jadrana«, Kluba jugoslovenskih primorskih akademikov, Društva beograjskih akademikov, Prosvetnega društva »Tabora« in »Zore«, zastopnike Jugoslovenskega profesorskega društva prof. Jerana, go. prof. Ljubico Jankovićevo iz Beograda in ravnatelja Hočevarja, zastopnika mesta Celja Prekorška, Društva pravnikov dr. Sajovica, Prosvetne zveze Erjavca, Slovenske dijaške zveze Vojca, akademskih klubov »Danice« in »Zarje«, Slovenske šolske matice insp. Gabrška, zastopnika Kmetijske tiskovne zadruge, zastopnike društva »Soče« gg. dr. Puca, Sfiligoja in Čotarja, celjskih korporacij g. Roša, dr. Franka Wollmanna za praški slovanski institut.

Po pozdravu vseh zastopnikov je še orisal pomen teh slavnosti, poudarjajoč, da je bil Fr. Levstik zrcalo narodove duše, njegovega značaja in njegove krepke volje.

Govor Otona Župančiča

Med padanjem dežja je stopil na oder pesnik Oton Župančič: »Mož, čigar stoletnici je posvečen današnji dan, je v naši preteklosti tista postava, ob kateri se poleg Prešerna najrajši pomudim. Vaša gruda nam ga je podarila, rodila ga je zdravega in čvrstega, prišel je med rojake poln soka in moči, vesel sveta in življenja, ves ustvarjen za radostno delo in krepak napor. In da mu je bilo rasti še dalje po svoje, razviti se v ono smer, bi bil — a nič, kaj bi lahko bil: že to, kar je, je dovolj. Po mojem ni France Levstik za našo prozo nič več in nič manj nego to, kar je France Prešeren za našo vezano besedo: temelj in vogelnik...«

V pesniško zasnovanem govoru je podal sliko Levstika, ki so ga tesne tedanje razmere vse prezgodaj utrudile in izsesale, in je nato odkril bronasto plaketo na spomeniku.

Za Župančičem sta izpregovorila še ga. prof. Ljubica Jankovićeva in dr. Wollmann, zastopniki pa so ob spomenik položili vence, med drugimi univ. prof. dr. Zarnik za Narodno čitalnico v Zagrebu. Jugoslovenski ženski savez je položil venec iz cvetk z groba pokojnikove ljubezni Franje Koširjeve.

Zaključek proslave

S tem je bil program slavnosti zaključen. Nebo se je zjasnilo, posijalo je solnce na prenovljen in s slavljenčevo podobo spopolnjen spomenik, okrog katerega se je zgrnil narod in občudoval njega, ki je bil ves njegov.

Na vrtu Sokolskega doma je bilo pripravljeno vse, da so gostje prijetno poletno popoldne prebili med gostoljubnimi Laščani.

Mednarodna skavtska konferenca v Badnu

Baden pri Dunaju, 26. julija.

Po dveh letih so se 24. t. m. zopet sestali delegati skavtov vsega sveta h konferenci, ki se bo vršila do 29. t. m. v gledišču v Badnu. Zbrana je prav pisana družba odličnih zastopnikov malone vseh narodov sveta, da po svojih močeh po mladini — 2 milijona dečkov je pod njihovim vplivom — pomagajo svetu do pomirjenja, do tako potrebnega vzajemnega dela in medsebojnega spoštovanja.

Lord Baden Powell, ki je še truden od svojega inspekcijskega potovanja po Novi Zelandiji, Avstraliji in Južni Afriki, od koder se je vrnil šele pred nekoliko dnevi, je prišel v soboto. Zastopala sta ga za enkrat lord Kampton in sir Martin. Konferenco je otvoril kot častni predsednik avstrijski zvezni kancelar dr. Karl Buresch. Posetilo pa je otvoritev tudi mnogo drugih visokih dostojanstvenikov. Od Slovanov so vsi poslali po šest delegatov; Jugoslavijo pa zastopa le en delegat, Kunaver Pavel iz Ljubljane.

Med tem ko veliki možje v Parizu in Londonu izkušajo zaceliti strahotne rane, ki jih je zasekala svetovna vojna, hočejo skavtski zastopniki rešiti nesrečno človeštvo na najboljši in najpravilnejši način: vzgojiti novo, dobrosrčno, vse ljudi ljubečo mladino. Mladina je temelj in kakršna bo ta, kakor bo ta vzgojena, taka bo usoda človeka.

Genijalni Baden-Powell, ustanovitelj skavtizma, je storil človeštvu neprecenljivo uslugo. 22 let obstoja organizacija, a dala je svetu milijone ljudi, ki se trudijo, da bi ustvarili boljšo bodočnost. Skavtsko vzgojeni, skavtizem ljubeči možje sede danes v Ženevi, Parizu in Londonu. Premnogi poizkusi, ozdraviti razrvano človeštvo, izhajajo od teh mož. Hoover s številnimi svojimi svetovalci je ves na strani skavtov in za ozdravljenje Evrope so na delu skavtski zakoni.

Pretep v Gramozni jami

Ljubljana, 26. julija.

Reševalni avto je nocoj kmalu po pol 22. uri prepeljal v bolnico 32 letnega gradbenega delavca Ivana Hribarja, po rodu iz Zgornjega Tuhinja, stanujočega v barakah v Gramozni jami. Hribar se je sprl z nekim K., ki ga je udaril z nekim

S kolesa je padla

Ljubljana, 26. julija.

Nocoj kmalu po 9. uri je pri pokopališču pri Sv. Križu po nesreči padla s kolesa 23 letna delavka v Kunčevi tovarni Marija Luznarjeva, stanujoča v baraki pri Kolinski tovarni št. 14. Ponesrečenko, ki je dobila precejšnje poškodbe po telesu, zlasti na eni nogi, je prepeljal reševalni avto v bolnico.

Nevarna vlomilska tolpa zajeta

Osijek, 26. julija.

Od lanskega aprila do letošnjega maja so bili v Osijeku izvršeni številni vlomi, ki so ostali do zadnjega časa nepojasnjeni. Policija je napela vse sile, da bi razkrinkala zločince vendar je bil njen napor zaman. Neznani vlomilci so med drugim vlomili v trgovino Šmiderja in odnesli 8000 Din. špediterju Seligmanu so ukradli 29.000 Din. iz Švarcove trgovine z orožjem so odnesli orožja in municije za vrednost 16.000 Din. tvrdki »Likvid« so pobrali 40.000 Din v denarju in zlatnini, dalje so vlomili v neko opekarno, kjer so dobili samo nekaj nad 1000 Din. in v tvrdko »Obnovo«, kjer jim je padel v roke tudi znaten plen v znesku 19.000 Din.

Že po vlomu v tvrdko »Likvid« je začela policija sumiti, da je začetnik vseh teh vlomov Stjepan Fik, specijalist v vlamljanju blagajn, ki je bil l. 1922. obsojen zaradi vlomov na 8 let temnice in je ječo zapustil pred dvema letoma. Te dni pa je sum dobil konkretnejše oblike. Neki osiješki obrtnik je prišel v neko banko in hotel izmenjati več dukatov. Banka je imela spis pri tvrdki »Likvid« ukradenih vrednosti in je takoj ugotovila, da dukati izvirajo iz vloma. O tem obveščena policija je poiskala obrtnika in doznala od njega, da je prejel dukate od Stjepana Fika.

Oblastva so nevarnega vlomilca začela takoj iskati, vendar so ga dobili šele pred dnevi, ker se je Fik zelo spretno skrival pri svoji ljubimki Beichmannovi. Te dni je policija namreč doznala, da Fik prebiva na južni periferiji mesta. Oddelek policije je krenil na označeno mesto in res tam našel in aretiral Fika. Zločinca so začeli takoj zasliševati, vendar je Fik šele naslednjega dne priznal vse omenjene vlome in izdal tudi člane svoje vlomilske tolpe, ki jih je bilo deset. Policiji se je posrečilo aretirati tudi teh deset nepridipravov.

Primarij Jenko

NE ORDINIRA DO 22. AVGUSTA

Žena je navalila na vlomilca

Sremska Mitrovica, 26. julija.

V noči na soboto okrog 3. je vlomil neznani zlikovec v hišo oficijala Matije Macakovića. Ko je prišel v predsobo, je začel brskati po obleki in je vzel neki klobuk, ki si ga je nataknil na glavo. Gospodinja Macakovićeva, katere mož je bil odsoten, se je zaradi ropotanja prebudila in je šla iz spalne sobe v predsobo, kjer je zapazila neznanca s klobukom. Mislila je prvi hip, da je to njen sin. Ker pa je njen sin zakašljal v svoji postelji, je vsa prestrašena ugotovila, da mora biti neznanec vlomilec. Pričela je klicati na pomoč, ali je ni nihče čul. Vlomilec se za žensko ni dosti brigal, nego si je naložil na roke 3 nove obleke in povezal v culo še nekatere druge ukradene predmete, nakar jo je hotel odriniti.

Tedaj pa se je žena opogumila in je navalila na vlomilca, ki je baš skočil na okno, da bi utekel. Prijela ga je za noge, tako da je zlikovec obvisel z zgornjim delom telesa na ulico. Da se reši tega neprijetnega položaja, je začel tat udarjati gospodinjo z ukradenim dežnikom po rokah, dokler ga ni pustila. Ko je bil prost, je izginil v mraku. Med borbo je moral tat izpustiti več ukradenih predmetov, tako da je odnesel samo dve suknji.

Velik požar v Srbiji

Kraljevo, 26. julija. p. Včeraj je nastal v parni žagi Marković in Knežević požar, ki je povzročil ogromno škodo in ogražal vse naselje. Ogenj je nastal najbrže vsled eksplozije soda z bencinom in se je širil tako naglo, da ni bilo mogoče skoro ničesar rešiti. Ko je ogenj zajel tudi sosednje skladišče petroleja in bencina tvrdke Marković, je obstojala največja nevarnost, da objame požar vse mestece. Zaradi eksplozije bencinskih sodov na gašenje ni bilo misliti. Gasilci, ki so prispeli na pomoč celo iz Kragujevca, so se morali omejiti zgolj na reševanje ostalih objektov. Po celodnevnem prizadevanju, se jim je res posrečilo ogenj lokalizirati. Škoda še ni ocenjena, sega pa gotovo v milijone.

Taks oproščeni društvi

Beograd, 26. julija. d. Finančni minister je oprostil plačevanja taks za vloge in prošnje na državne oblasti Zgodovinsko društvo v Mariboru in Gasilno društvo v Konjicah.

Jovan Plamenac upokojen

Beograd, 26. julija. n. Bivši predsednik črnogorske vlade in kasneje izredni poslanik in opolnomočeni minister v inozemstvu Jovan Plamenac je z ukazom Nj. Vel. kralja po potrebi službeno upokojen s pravico pokojnine, ki mu pripada po službenih letih.

Lepite na pisma znamke protituberkulozne lige!

Francevič:

Zvita odpoved

Bilo je meseca bobovega cveta, ki so mu pozneje rekli rženi cvet, danes pa rožnik, v drugem desetletju sedemnajstega veka. Begunjski duhovni pastir Andrej — potajno nespokorljiv protestant, ki je imel tudi polno prikritih privržencev — je nemirno koračil po svoji čumnati. Večerilo se je, ali jasno mu je bilo videti, kako ga grize in gloje mučna misel.

»Tako, tako,« je mrmral, »plemstvo se je prestrašilo vladarjeve grožnje: »Ali se vrnete v naročaj Matere katoliške cerkve ali pa vse prodajte ter odidite po svetu.« Svojo posest je malo malokdo prodal. Večina so rajši zatajili svojo vest in prepričanje. A jaz se ne vdam, ne vdam!«

Vzel je *Mali katekizem* za mladino, z lesorezi, ki so ga izdali jezuiti 1615. v Augsburgu in ga je založil dekan Mikec.

»Jezuit je zvit,« je pomislil Andrej, ki so mu nasprotniki zvrgli vzdevek Tibingar, soznačen nekako s šentancem ali šeljutom, »srčkane slike je dal napraviti, da bi zmamil otroke na svojo plat. A ne boš kaše pihal!« In zakadil je knjižico v peč.

»To bodi za maščevanje Tkalčičevemu Vrbanu, ki je poklical zvite jezusovce v Ljubljano. Isto leto so prišli med nas kakor prva slovenska knjiga. Sveto in prekleto leto 1551.! Ljudje krščanski, resnično vam povem: Si cum Jesuitis, non cum Jesuitis; si cum Jesuitis, non cum Jesu itis... Ako hodite z Jezusom, ne bodite z jezuiti; ako pa greste z jezuiti, ne morete z Jezusom.«

Naš katakombarski vernik je bil spreten stihotvorec. Nasproti pridigarju Čandku je ob neki priliki bistroumno potvoril Ovidijev šestomer, češ, za vas in vaše vrstnike velja: »Nitimus in *fetidum* semper cupimusque negata! Med nama rečeno, saj veš, duhovni brat, kaj mislim? Tisti krvozmesnik, ki je hujši od hrena, bi me uže razumel.« Toda Čandek se je dobrosrčno nasmejal, rekoč: »Andrej, hrabri mož, premagaj in zatri v sebi staro zmoto. Do dna preudari, pa boš videl, kako sva si podobna. Moja duša in tvoja sta, če ne sorodnici, pa vsaj mejačici!« A zafrkljivi Andrej se je odrezal:

»Moj duh ino tvoj duh sta taka soseda
kot mežnarjev kašelj in božja beseda.«

Po pravici rečeno: satirik je porabil namesto kašlja duhovitejši izraz, ali vsaka reč ni za tiskarsko črnilo. Seveda je bil tudi sam izpostavljen ostrim strelicam. Vnet hrenovec je bil raztrosil na njegov rovaš nevšečno krilatico: »Begunjci so vsi junci, samo Tibingar je vol, pa še ta ni rezan prav.« Drugo puščico pa je hrenovec zavil po nemško: »Tübinger ist ein Viehgauner.« Takšnih domislic kajpada ni kazalo trobiti preglasno, saj kremeniti, značajni občani so cenili svojo vest, a tudi svojo pest. Duša čista, samostojna in kritična, roka pa čvrsta, strumna in krepka!

Tedajci je iz sosednje hiše zadonela starinska, enolična pesem, ki je globoko segala v srce:

Kakor Sonce skus glash gre,
glash ta se ne rasbije,
v glihi vishi rojen je
naš Iesus od Marie...

Narod se je zbiral zvečer, kakor se je bil navadil pri grajskih hlapcih in deklah, na prejo nocoj pri tem, pozneje pri onem vaščanu, kjer je ta ali oni »lotrič«, ki je količkaj umel čitati, na glas prebiral Dalmatinovo »Svetu pismu« ali dela kot »Anu kratku Poduuzhene, skaterim vsaki zhlouik more vnebu pryti«.

Andrej je z veseljem ugotovil, da se vrli rojaki potapljajo v večerno pobožnost, rabeč kakor nekdaj še pristne protestantske knjige, ki pa so se morale pazljivo skrivati.

»Vrag te vzemi, nadvojvoda Karel,« je pogrozil, »zaprl si nam in zatrl Mandelčevo tiskarno, ki je dajala naše bukvice na svetlo!«

V tem trenutku nekdo potrka. Dober znanec iz Ljubljane. Potihem jame razkladati:

»Poslednje sledove luteranstva so skleni zabrisati. Ti si sumljiv. Ako se pismeno ne odrečeš evangeljskim augsburškim načelom, utegne pritisniti sila.« Govoril in svaril je tako goreče, da je Andrej obljubil sestaviti v nekaj dneh izjavo v bukovskem jeziku: Abjuratio. Da je boste s pridom pregledali, sem vam to preperelo listino ponašil, in sicer takole:

Jest se odpovem tedaj
Lutru na vse vekomaj.
Črtim za vse živenje
evangelijsko učenje.
Kdor se po njem ravná,
gorel bo na dnu pekla.

•

Rimu 'no papežu
se jest poklanjam tu,
maše ino svetce vse
spoštujem kakor gre,
deležen bo nebes
katoliški svet zares.

Ej prebrisanca! Mar menite, da se je odrekel? Obe si mislite postavljeni v isti višini ter ju berite zdržema kot eno samo: Jest se odpovem tedaj Rimu 'no papežu, Lutru na vse vekomaj se jest poklanjam tu, itd.

»Iesuit je suit« bi bil Andrej zapisal z bohoričico. A navzlic svoji prevejanosti niso v Ljubljani prav razbrali dvoumne odpovedi. Zato je »Tibingar« imel mir.

Pretkani inozemski agenti

Četvorica inozemcev je kupovala pri zagrebških trgovcih ceneno italijansko sukno in ga prodajala dalje za angleško

Zagreb, 26. julija.

Nekateri ljudje si znajo pomagati. Med tistimi, ki niso v zadregi, kadar bi radi na lahek način prišli do denarja, je tudi četvorica inozemskih židov, ki je te dni po Zagrebu in bržkone tudi drugod po državi prodajala za lepe denarje »fino angleško blago«. Bili so to trije rumunski državljani Avrel Schwarz, Maks Hornstein in Abraham Goldberg in grški državljan Izak Davran.

Vsi štirje so bili elegantno oblečeni in govoriti so znali, kakor da bi rožice sadili. Izdajali so se za agente nekih angleških tvrdk in tudi sicer so vedeli mnogo povedati, odkod imajo svoje angleško blago, da ga lahko prodajajo »po tako nizki ceni« Nekemu šoferju, ki jih je vozil, so rekli, naj jih prepeljava samo po tistih delih Zagreba, kjer stanujejo bogateiši ljudje. Blago za eno obleko je stalo pri njih od 600 do 700 Din.

Morali so napraviti že precejšnjo kupčijo, preden se je znašel človek, ki je začel sumiti v njihovo solidnost, zaradi česar jih je prijavil. Policija je aretirala vse štiri. Zasliševanje židov je dovedlo do prav zanimivih odkritij. Podjetni židje so namreč po zagrebških trgovinah kupovali ceneno in slabo italijansko sukno po 80 do 100 Din in ga potem dalje prodajali za angleško z do 150odstotnim dobičkom. Pri Izaku Davranu je policija našla več pečatnikov, med njimi enega z napisom »Made in England«. S tem pečatnikom so seveda v največji naglici izpreminjali italijansko blago v angleško.

Aretirance so pridržali v zaporu in jih bodo izročili trgovinskemu sodišču, ki jih bo kaznovalo zaradi nedovoljene trgovine z globami, nakar jih bodo oblastva izgnala iz države. Glede na ta primer namerava Zveza trgovcev sklicati sestanek, na katerem se bodo zahtevali najodločnejši ukrepi proti takim nesolidnim agentom, ki ne oškodujejo samo kupcev, nego tudi trgovce in pa državo, ker ne plačujejo nikakih davkov.

Huda nesreča delavca

Pri kopanju ceste blizu Bleda ga je podsula ilovica in ga nevarno poškodovala

Bled, 26. julija.

V bližini Bleda poleg soteske Vintgarja se je včeraj popoldne pripetila huda nesreča. Tamkaj gradi podjetje inž. Dedeka novo cesto, pri kateri je zaposlenih veliko število delavcev. Skupina delavcev je včeraj kopala v breg, pod katerim se je nagomilil velik kup ilovice. Delavci so ilovico odmetavali, obenem pa napravljali rov, da izpodkopljejo še drugo zemljo.

Pri tem delu je bil zaposlen tudi 27letni delavec France Arh, doma iz Torovelj. Bil je med najpogumnejšimi, tudi še tedaj, ko se je pričel breg že usedati in se je bilo bati, da se zemlja odtrga. Dočim so se drugi delavci umaknili, je Arh še nekajkrat mahnil z lopato, nakar je nameraval odstopiti, a je bilo že prepozno. Arh ni več utegnil zavpiti, kajti hipno ga je ilovica popolnoma zakopala pod seboj.

Ponesrečencu so nemudno prihiteli na pomoč tovariši, ki so ga odkopali in ga privlekli na dan. Nesrečnik pa ni bil več cel, zakaj množina težke ilovice mu je popolnoma zmečkala nogo pod kolenom. Ostalo pa ni samo pri tem, kajti nesrečni, preveč vestni delavec je imel hude poškodbe tudi na ostalih delih telesa. Ponesrečenca so, ko so mu izmili rane in ugotovili, da ima zdrobljeno nogo, naložili na avtomobil in ga pripeljali v Ljubljano, kjer so mu v bolnici amputirali nogo.

Ljubljanska nedelja

Žegnansko slavje Šentjakobčanov in Vičanov — Kopalci so neugnani — Policija in bolnica sta imeli malo dela

Ljubljana, 26. julija.

Čeprav nedelja ni dala posebnih dogodkov, takih, ki bi pretresali, je bila vendarle pestra in prav živahna. Spričo žegnanskega slavja dobršnega dela mesta je prevladovalo tako rekoč svečano razpoloženje. Pri sv. Jakobu so že sinoči potrkavali, kar se je dalo, in so plavali glasovi zvonov nad vso Ljubljano in še tja ven. Tako so se vsi spomnili, da je današnja

nedelja za Šentjakobčane res žegnanska

in so danes od vsepovsod hiteli v to faro. V tej fari kajpak ni samo cerkev, marveč tudi gostilne, in ko so se ljudje oddolžili verskim dolžnostim, nikakor niso pozabili, da je to tudi nedelja veselja in zabave.

Sv. Jakob je vroč in so bili vroči vsi, ki ga časte. Zaradi vročine se kaže hladiti, zato so ne samo domačini, marveč tudi gostje že kmalu zavili na senčne vrtove in pa v gostilniške lokale same. V šentjakobski četrti je bilo danes tudi

več veselic,

na katerih so se ljudje prav izvrstno zabavali, kjer je prekipelo veselje do vrhunca in se zavleklo v dan, ko ima besedo že čisto drug svetnik.

Res pa je tudi, da Ljubljančani niso ostajali samo v mestu, marveč so hiteli posetit tudi

sosede Šentjakobčane ob Savi.

Že od nekdaj je navada, da se na to nedeljo odločijo številni, ki hočejo vsaj za nekaj ur pozabiti na mesto in vsakdanjo gnečo, in gredo pogledat, kako se živi na deželi. V Št. Jakobu so ohranili hvale vredne običaje starih Slovencev. Ljudje se od jutra do popoldneva zbirajo v cerkvi in okrog nje. Na račun so prišli številni lectarji, gostilničarji, harmonikarji in mladi ljudje, ki so se zasukali ob zvokih harmonike. Ljubljančani so se zabavali letos v Št. Jakobu prav imenitno in jih seveda tudi ni skrbela dolga pot proti mestu nazaj, kajti vse je lepo spravil na avtobuse g. Pečnikar.

Dan prav za prav ni bil nič kaj preveč vroč, vendar so Ljubljančani, ki se niso udeleževali veselic in raznih prireditev v mestu in okolici, le

hiteli k vodi.

Živahno je bilo v vseh naših kopališčih, kakor se pač spodobi poleti. Popoldne so se zbirali nad Krimom črni oblaki, a je zapihal veter in jih pognal proti vzhodu. Pokazalo se je zopet solnce, ki je blagodejno obsevalo na tisoče in tisoče rjavih teles.

Ker smo že omenili praznik Šentjakobčanov, ne smemo pozabiti tudi na

viško žegnanje.

Vič z okolico je postal kar naenkrat zelo privlačna točka za Ljubljančane, posebno s stališča udobnosti. Tramvaj ga le pihne in se ljudje gnetejo v vozovih, ki jih popeljejo iz mestnih zidov ven na prosto, kjer se vsekakor lažje diha, kakor pa po mestnih ulicah. Na Viču je bilo na letošnje žegnanje krofov kakor že ne zlepa in se ljudje niso ustavljali samo na cestah, marveč so zavili na senčne vrtove pri Pirnatu, pri Novaku, Robežniku in Martinu in se ustavljali tudi pri »Dolgem mostu«, čeprav so morali napraviti nekaj korakov dalje po prašni cesti. Viški gostilničarji so se oddolžili Ljubljančanom s prav prijazno postrežbo. Tudi cene dobrotam, ki so jih premogle kuhinje in pa kleti, niso bile pretirane.

Na policiji so imeli ponoči

dokajšen mir.

Stražniki so imeli opravka samo z mladimi veseljaki, in sicer z nekaj družbami, ki so se, ko so se gostilne in kavarne zaprle, zaleteli v Tivolski park, kjer so bile prav glasne in nerodne. Stražniki so jih morali odvesti na policijsko upravo, kjer pa tudi pri zaslišanju niso hoteli nastopati mirno. Sledila je zaenkrat prav neprijetna kazen, da so morali prespati nekaj ur na pričnah, s katerih so se dvignili s hudim mačkom.

V Šiški

so se stepli

včeraj ponoči neki delavci in je tekla tudi kri. Nekaj ranjencev, ki so iskali ponoči pomoči zdravnika, je bil efekt sirovih nastopov, dočim se je govorila zadnja beseda na policiji.

V splošno bolnico so davi pripeljali 8-letnega Franceta Jankoviča, sina rudarja na Dolenjskem. Fantek se je doma igral, pri čemer je na cesti padel in si

zlomil desno nogo.

V bolnici leži tudi znani sportnik Srečko Kordelič, ki je sinoči nenadoma obolel in so mu morali že ponoči operirati slepič. Kordelič bi imel danes nastopiti pri skakalnih in plavalnih tekmah v kopališču »Iliriji«, pa so se morale zaradi njegove bolezni vršiti tekme brez njega.

Mariborski dogodki

Jakobova in Anina nedelja — Velika gasilska vaja v Radvanju — Truplo neznanega utopljenca — Policijska kronika

Maribor, 26. julija.

Anina nedelja. Človek ne bi verjel,

koliko je Anic v Mariboru.

Silno je bilo hrupa in veseljačenja na vseh koncih in krajih. Toliko cvetja menda ne prodajo nobeno nedeljo, kakor so ga danes. Potolaženi od lepega vremena, ki je bilo zjutraj še zelo dvomljivo, so se trume izletnikov spustile na Pohorje in v leno mariborsko okolico. Jutranji vlaki so bili prenapolnjeni od izletnikov, mnogi pa so jo mahnili kar po cestah že v ranih jutranjih urah. Oblačno jutro je sicer vzbujalo prav malo nade na lepo vreme, vendar je bilo solnca ves dan dovolj.

V to lepo harmonijo veselja pa je posegel žalosten prizor. Po valovih Drave je priplavalo

truplo nekega utopljenca.

Službujoči policijski stražnik na državnem mostu g. Žnidarič se je takoj s čolnom podal na iskanje neznanca. Truplo je plavalo kakih 6 metrov od desnega brega. Ker pa je Drava zaradi zadnjega deževja zelo narasla, so valovi svojo žrtev odnesli dalje proti Sv. Petru.

Prava senzacija današnje nedelje pa je bila

velika žurna gasilska vaja v Radvanjah

na posestvu Turkoviča. Po topovskem strelu na Kalvariji so odrinile številne gasilske družine na domnevno pogorišče. — Prispeli so gasilci iz Peker, Studencev, Radvanja, Hoč in Maribora. Potek gasilske vaje pa je bil po mnenju strokovnjakov precej neugoden. Vajo je vodil g. Flakuš iz Ruš.

Nedeljska

policijska kronika

izkazuje 7 aretacij 20 prijav in 9 poročil. Aretiran je bil neki potepuh in več nočnih rogoviležev. Od 20 vloženih prijav se jih tiče 11 prometnih grešnikov, ostale pa se nanašajo po večini na kaliče nočnega miru.

V Magdalenski fari so imeli tradicionalno

žegnansko procesijo.

Prav tako so imeli žegnanje tudi v Limbušu, kjer so praznovali danes Jakobovo nedeljo.

Na Aleksandrovi cesti je mestni avtobus

povozil

60letnega Gregorja Trampuša, ki je pri tem dobil tako hude poškodbe, da so ga morali prepeljati v bolnico.

Tragedija mlade plesalke

Beograd, 26. julija.

Pred kakšnimi 10 leti je otvorila Rusinja Klavdija Isačenkova, zastopnica tako zvanega plastičnega baleta, baletno šolo pri beograjskem narodnem gledališču. V šolo se je vpisalo več dečkov in deklic. Ko je začela šola javno nastopati, je zlasti ugajala s svojim plesom mala temperamentna Nata Miloševićeva.

Vsi so takrat mislili, da bo ta šola dala izvrsten plesalski materijal beograjski operi. Po 2 letih pa je Isačenkova, ne da bi komu kaj rekla, sedla s svojimi učenkami v vlak in izginila v inozemstvo. V tistem času je bil upravnik narodnega gledališča g. Grol, ki je napel vse sile, da bi preprečil iztihotapljenje mladih plesalk, in to tem bolj, ker Isačenkova po dogovoru s svojo šolo ne bi smela zapustiti Beograda. Grolovi napori niso uspeli in deca je s svojo učiteljico prešla mejo.

V inozemstvu se je začelo mučeniško življenje Nate in njenih tovarišic. Isačenkova je svojo šolo pretvorila v potujočo baletno skupino in je nastopala po raznih evropskih mestih. Ker pa je ta skupina v njenih očeh vendarle bila le šola, niso učenke dobivale nikake plače. Učiteljica je zlasti pazila na vitko linijo svojih plesalk in da jim to vitkost obvaruje, jim je dajala tako malo hrane, da so vse silno gladovale. Mnogikrat je bila njihova edina dnevna hrana kruh, razmočen v vodi. Deklicam ni privoščila ne spanja in ne počitka. Vežbati so se morale od 8. ure zjutraj in so nastopale dnevno po štirikrat, tako da so navadno prišle vsak dan v posteljo šele ob 2. ponoči.

Ta napor je silno zrahljal zdravje Nate, ki je bila najtalentiranejša plesalka v skupini. Dasi je bila bolna, je vedno zopet morala na podij, dokler se ni nekega dne pri plesanju nekega napornega ruskega plesa zrušila na tla in se ji je vlila kri iz ust. Isačenkova jo je odpustila, toda brez vsake pare. Mladenka se je mogla vrniti v Beograd šele, ko so ji svojci poslali potreben denar. Mlado balerino bodo sedaj poslali v sanatorij, dasi je le malo upanja, da bo okrevala.

„KINO IDEAL“
Danes ob 4., ½ 8. in 9. uri
Velefilm visoke umetniške kvalitete:
Königsmark
V glavni vlogi:
Svetislav Petrović, Jack Catelaine, Huguete Duflos

Topliški Sokol se čvrsto giblje

Dolenjske Toplice, 26. julija.

Prejšnjo nedeljo je imel tukajšnji Sokol svoj javen telovadni nastop v lepem kopališkem parku. Prireditev sta posetili tudi bratski društvi iz Novega mesta s sokolsko četo kmetijske šole na Grmu in iz Št. Jerneja v prav častnem številu in nekaj članov in članic iz bližnje Valte vasi. Kmalu popoldne se je razvil sprevod po zdravilišču, povsod živahno pozdravljen. Zatem se je pričela javna telovadba, ki jo je otvorila domača moška deca s telovadnimi igrami. Sledila je domača ženska deca. Nastopili so vsi oddelki s prostimi vajami, praškimi in splitskimi, in domač moški naraščaj s puškami in članice s kiji. V splošnem so prav vsi oddelki dobro nastopali. Zelo so ugajale lepe vaje za sokolske čete, ki so jih odtelovadili gojenci kmetijske šole na Grmu. Tudi orodna telovadba na drogu in konju je bila zelo zadovoljiva. Zlasti društvo Novo mesto ima več izvrstnih telovadcev, ki so naravnost zadivili z lepimi in težkimi vajami.

Po telovadbi je nagovoril zbrane Sokole starosta brat Gregorc, ki je nazdravil Nj. Vel. kralju Aleksandru in starosti SKJ in orisal pomen Sokolstva za napredek Jugoslavije. Povabil je vse one, ki še od strani gledajo sokolsko gibanje, da vstopijo v sokolske vrste in pomagajo graditi trden temelj lepši bodočnosti.

Po oficijelnem delu se je na veseličnem prostoru razvila lepa in neprisiljena zabava. Zelo obsežen veselični prostor je bil napolnjen do zadnjega kotička. Vsa prireditev je v moralnem oziru zelo lepo uspela in gotovo bo tudi gmoten uspeh zadovoljiv.

Samomorilni poizkus Slovenke v Subotici

Subotica, 26. julija.

V tukajšnjem okrožnem uradu za zavarovanje delavcev je bila že dalje časa zaposlena 27-letna Slovenka Erika B. Mladenka je imela neko ljubavno razmerje, ki pa se je v zadnjem času začelo krhati. To je na Eriko silno učinkovalo. Izgubila je veselje do življenja in je v petek izpila večjo količino nekega strupa. Zvijajočo se v silnih krčih so našli neki ljudje, ki so jo takoj dali prepeljati v bolnico, kjer so ji izprali želodec. Njeno stanje je zelo opasno. V pismu, ki so ga dobili pri njej, piše nesrečnica, da zanjo zaradi nesrečne ljubezni ni več življenja.

Kdor hoče svež in zdrav ostati, naj popije en- do dvakrat na teden pred zajtrkom kozarec naravne **»Franc Josefove« grenčice.** Zdravniška poročila iz bolnišnic svedočijo, da radi pijejo **»Franc Josefovo« vodo** zlasti bolni na črevesju, ledvicah, jetrih in žolču, ker brez neprijetnih občutkov in posledic promptno odvaja. **»Franz Josefova« grenčica** se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Živahno povpraševanje po naših
WANDERER-
automobilih
6/30 HP in 10/50 HP model 1931 nam je dalo vzpodbudo, da smo svojo prodajo v Jugoslaviji nanovo organizirali in povsod dobro poznano tvrdko
Dolenc & Tönnies, autoprodajna družba z o. z.
Ljubljana, Dvorakova ul. 3. telefon 27-62
poverili z zastopstvom naših interesov za Dravsko Banovino. Tvrdka Dolenc & Tönnies razpolaga z izbornim avto-strokovnjakom, ki se je izšolal pri nas in ima na skladišču vse originalne Wanderer-nadomestne dele.
Wanderer Werke A.-G., Schönau bei Chemnitz.

Zdravilišče v Slatini Radencih se razvija

Slatina Radenci, 26. julija.

Sezona se nekoliko poživlja. Minuli teden je prispelo večje število gostov, tako da je trenutno zasedeno skoro vse, kar je razpoložljivih sob v zdraviliških in privatnih poslopjih. Relativno največ gostov dajejo Zagreb, Beograd in Ljubljana. Pa tudi iz raznih drugih krajev Jugoslavije najdete v seznamu odlična imena. Imeli smo tu polkovnika v pokoju Pajića iz Niša, vseučiliščnega profesorja dr. Signjana iz Zagreba, prelata in znanega zgodovinarja dr. Fr. Kovačića iz Maribora, železniškega direktorja dr. Jakoba Borka in višjega sodnega svetnika v pokoju dr. Doljana iz Ljubljane, odvetnika dr. Muleja z gospo iz Maribora, župnika Vogrina od Sv. Barbare v Halozah in druge. Še danes se zdravijo tu general Živan Mitrović iz Novega Sada, vseučiliščni profesor dr. Karel Ozvald iz Ljubljane, dvorni svetnik v pokoju dr. Jakob Toplak iz Maribora, prof. dr. Simon Dolar iz Krana in drugi. Imeli pa smo goste že tudi iz raznih drugih držav, tako iz Gradca, z Dunaja in Leobna, Feldbacha, Judenburga, Celovca, da celo iz Chicaga se je zdravil tu dr. jur. Oto Jürgens.

Kakor vsa zdravilišča, občuti naravno tudi naše splošno ekonomsko krizo. Kljub temu pa je upanje, da bo poset dosegel vsaj lansko številko. Uprava zdravilišča, pod veščim vodstvom lastnice gospe dr. Höhnove in njene desne roke ravnatelja g. Janžka, stori vse, kar je v danih prilikah in z danimi sredstvi mogoče, da ustvari gostom bivanje in zdravljenje v zdravilišču prijetno. Poleg izredno učinkujoče zdravilne vode je vsekakor najboljše zdravilo oni blaženi mir, ki vlada v zdravilišču. Razen običajnih koncertov pri zdraviliški restavraciji opoldne, od 4. do 5. popoldne in od 8. do 10. zvečer ni tu nikakšnega hrupa in trušča in po 10. uri zvečer mora v vsem rajonu zdravilišča vladati absoluten mir. Navsezgodaj pa že hite posamezni gostje v kopališče, da se zvrste pri ogljičnokislinskih kopelih, katerih blagodejni učinek je nad vse dvome vzvišen. Čez dan pa imajo gostje na razpolago krasne vrtne nasade in pa osvežujoči zrak smrekovega gozdička za prijetne izprehode in solnčenje. Zanimanci za dnevne dogodke imajo na razpolago čitalnico z raznimi slovenskimi, hrvatskimi, srbskimi, nemškimi in drugimi časopisi in revijami, na razpolago pa je tudi lepa knjižnica.

Zdravilišče se tudi vedno bolj izpopolnjuje. Letos ima že novo okrepčevalnico in posebno švicarijo, dijetetična kuhinja dobro funkcijonira, v zdraviliški restavraciji ter v raznih gostilnah izven zdraviliškega rajona (Domanjko, Strnišča, Jurkovič, v Kožu in drugod) pa je tudi dobro preskrbljeno glede hrane in pijače. Svetovati je le, naj bi se gostilničarji ne dali zapeljevati po slabih zgledih drugod in naj ostanejo pametno pri pravilnih cenah — v interesu zdravilišča in tujskega prometa.

Nova šola je sedaj popolnoma urejena in pripravljena, da jo izroče njenemu vzvišenemu namenu. Dne 22. t. m. je bila kolavdacija ob prisotnosti g. inž. Glanza od banske uprave, sreskega načelnika g. Trstenjaka, šolskega nadzornika g. Karbaša, sreskega sanitetnega referenta dr. Haringa, domačega župana g. Zemljiča kot načelnika krajevnega šolskega odbora in drugih članov tega odbora. Prisoten je bil seveda tudi stavbenik g. Marko Štuhec. Komisija je pohvalno izjavila, da je stavba izvršena zelo solidno. Tudi oprema, katero je izdelal mariborski mizar Kompara, je zelo dobra. Po kolavdaciji je stavbenik povabil člane komisije na banket v zdraviliško restavracijo. **Dne 16. avgusta pa bo slovesna blagoslovitev in otvoritev šole.**

Tudi sicer stremi uprava občine in zdravilišče za tem, da se čimbolj izpopolnijo vsi pogoji za razvoj tujskega prometa in prometa sploh. Tako je bil včeraj dopoldne informacijski ogled zaradi zgraditve nove dovozne ceste na gornjem delu tukajšnje železniške postaje. V torek 28. t. m. pa bo v Radencih pri g. županu komisijonalna razprava zaradi modernizacije banovinske ceste v območju zdravilišča. O zadevnih sklepih pa drugič!

V. S.

Izpremembe na srednjih šolah

Po novem zakonu o srednjih šolah.

Beograd, 25. julija

»Jutro« je že v kratkem objavilo glavne izpremembe, ki jih uvaja pravkar podpisani in razglašeni »zakon o izmenama i dopunama u zakonu o srednjim školama od 31. avgusta 1929. god.«; ker pa je v tem novem zakonu še marsikaj, kar se še ni omenilo, naj tu podam nekoliko izčrpneje te nove določbe, zlasti kolikor se tičejo šolskega pouka samega.

Šolsko leto se začenja 1. septembra in traja do 31. avgusta. Vsi izpiti se morajo izvršiti od 24. avgusta do 1. septembra. Izprememba je v tem, da se je doslej šolsko leto začenjalo 11. septembra in končavalo 10. septembra.

Šolski pouk prične 10. septembra v šolah, kjer je manj ko 16 oddelkov, kjer jih je 16 in več, pa 14. septembra. Neha pa na popolnih srednjih šolah 6. junija, na nepopolnih pa 15. junija. Za učence IV. in VIII. razreda neha 15. majnika.

Šolsko leto se ne deli več na četrtletja (tromesečja), temveč na polletja: prvo do 22. decembra, drugo pa do zaključka šolskega pouka. Velike počitnice trajajo od 29. junija do vštetega 23. avgusta. Verski prazniki se šele odrede po sporazumu med ministrom prosvete in predstavniki priznanih veroizpovedi.

Vpisovanje se vrši od 1. do 5. septembra; točneje določi ravnatelj zavoda. Samo izjemoma more učiteljski svet po ravnateljevem predlogu dovoliti vpis do 20. septembra, minister pa do 10. oktobra. Pozneje je vpis nemogoč. Vpisni priglasnici se mora priložiti spričevalo o dovršenem predidočem razredu, za prvi razred pa spričevalo o dovršeni osnovni šoli s potrdilom na hrbtu, da so napravili sprejemni izpit.

Za prestop v višji razred veljajo naslednje določbe: Zreli za prestop so učenci, ki imajo v vseh predmetih vsaj dober uspeh (3). Učenci vseh razredov, izvzemši IV. in VIII. razred, ki imajo nezadostno oceno (1) v enem učnem predmetu, ali slabo oceno (2) v enem ali dveh učnih predmetih, ali slabo oceno v enem učnem in nezadostno v enem ali dveh stranskih, ali pa nezadostno ali slabo v enem, dveh ali treh stranskih predmetih: dovrše razred, če v času od 24. avgusta do 1. septembra napravijo popravljalni izpit iz teh predmetov. Učenec, ki ima nezadostno oceno v dveh učnih predmetih ali pa eno slabo in eno nezadostno v učnih predmetih, ponavlja razred. Učenec IV. ali VIII. razreda more polagati ponavljalni izpit samo v enem predmetu, drugače ponavlja razred. Ti učenci polagajo popravljalni izpit od 7. do 10. junija. Popravljalni izpiti se nikakor ne odlagajo ne na pozneje ne na prej in se vrše pred komisijo treh učnih moči.

Za vstop v I. razred se polaga sprejemni izpit. Pripuščajo se učenci, ki so dovršili četrti razred osnovne šole in nimajo v spričevalu niti ene slabe ocene, v vedenju pa najmanj oceno dobro. Dokazati morajo z rojstnim listom ali drugim zakonito potrjenim dokazilom, da so dovršili ali pa da bodo dovršili 10 do 13 let v tekočem koledarskem letu.

Nižji in višji tečajni izpit (»mala« in »velika matura«) se vršita samo meseca junija. Za letos se bosta oba izpita izjemoma še vršila v mesecu septembru za one dijake, ki morajo pred njima polagati popravljalni izpit ali pa jim je bil v smislu dosedanjega zakona izpit zaradi bolezni odložen na mesec september t. l.

Učenci, ki iz kakršnegakoli razloga tekom leta izstopijo iz šole, morejo v tistem letu, meseca junija, polagati izpit kot privatni učenci, toda samo za tisti razred, ki so bili v njem pred izstopom iz šole.

Na koncu prvega polletja izključi učiteljski svet iz šole učence, ki imajo v prvem polletju slabo ali nezadostno oceno iz več kot polovice učnih predmetov. Taki učenci morejo v mesecu juniju tistega šolskega leta polagati razredni izpit v vseh predmetih kakor redni učenci.

Morejo se ustanavljati dijaška društva, kakor je določal doslej § 67. zakona o srednjih šolah, učenci pa morejo biti tudi člani SKJ in Ferijalne zveze. V smislu tudi novega dodatka, morejo biti učenci srednjih šol izven šole člani verskih društev svoje verske skupnosti.

Šolski izleti iz kraja, kjer se nahaja šola, se vrše, če trajajo več kot en dan, po odobrenju ministrstva prosvete.

Končno določa novi zakon še glede profesorskega izpita naslednje: Profesorski izpit je strokovni državni izpit, za katerega predpisuje pravila minister prosvete po zaslišanju glavnega prosvetnega sveta. Izpit se polaga pred stalno izpitno komisijo, ki se imenuje za tri leta. Predsednik komisije se imenuje s kraljevim ukazom na predlog ministra prosvete, člani komisije in njihovi namestniki pa z ministrskim odlokom. Suplenti in začasni učitelji stranskih predmetov so obvezani, da polože profesorski izpit v roku petih let.

Dva svetova

— Po ves dan sedite za mizo?
— Da, pisatelj sem.
— Kaj pa neki pišete?
— Roman!
— Ali se to izplača? Tak roman lahko povsod kupite za 30 do 40 Din!

Točnost

Potnik odide v svojo sobo, naročivši hlapcu, naj ga drugo jutro zbudi za prvi vlak. In res začuje na vse zgodaj trkanje.

»Kaj pa je?« se oglasi zaspano.

»Ste vi tisti gospod, ki naj bi se odpeljal z brzim vlakom ob petih?«

»Seveda.«

»Kar mirno spite, lukamatija jo je že odpihal.«

DOGODKI PO ŠIROKEM SVETU

Umetni dragulji iz gline

Pridobivanje rubinov in safirov pri 2000 stopinjah C

Umetne dragulje proizvajajo mnogokje na svetu, največje in najlepše pa izdelujejo v Nemčiji, ki ima zanje n. pr. v Bitterfeldu pravo, veliko tovarno. Seveda ne gre za umetne dragulje iz stekla in drugih manjvrednih snovi, temveč za prave dragulje, ki se ločijo od naravnih le po tem, da je narava za svoje potrebovala sto tisoče let, tovarna pa le nekoliko ur. To so tako zvani sintetski dragulji.

Prva, ki sta jih izdelovala, sta bila Francoza Doville in Ceron, ki sta pustila v zelo visoki temperaturi učinkovati fluorov aluminij na borovo kislino. Pri tem se je izločila glina v kristaliziranem stanju in to so bili pravi korundi. Fremi in Feil sta topila kalijasto glino in fluorov kalcij ob navzočnosti vlažnega zraka in sta dobila še večje in še lepše dragulje. A šele v zadnjem desetletju se je mogla razviti z izpopolnjenimi metodami prava industrija za izdelovanje draguljev.

To izdelovanje je zelo zamotana in težavna stvar, pri kateri ne smejo pozabiti niti najmanjše malenkosti, če nočejo pridelati samo ničvredne šare. V glavnem gre za topitev najfinejše gline v plamenu zmesi iz kisika in vodika, ki razvija temperaturo 2000 stopinj Celzija. Staljena glina se zbira v kapljicah na šamotnem črtalu in kapljice se počasi večajo do poljubne velikosti. Postopek traja tri do štiri ure in se da zasledovati skozi modro okence.

Glini primešajo razne snovi, da dobe razne dragulje. Rubine izdelujejo n. pr. s primesjo kromovega oskida, safire s primesjo železa in titana. Barve, ki jih s tem dosežejo, presegajo običajno celo prelest naravnih barv.

Sintetskih draguljev, ki niso v izrednih primerih nič cenejši od naravnih, ne uporabljajo za nakit, temveč večinoma v industrijske svrhe. Samo najlepše primerke porabi trgovina z dragulji, glavni odjemalci pa so industrija za brusilno orodje, industrija ur — saj imajo vse boljše ure ležaje iz rubinov — industrija za vrtalne stroje in za razne znanstvene instrumente ter električna industrija.

2000 stotov sena je zgorelo

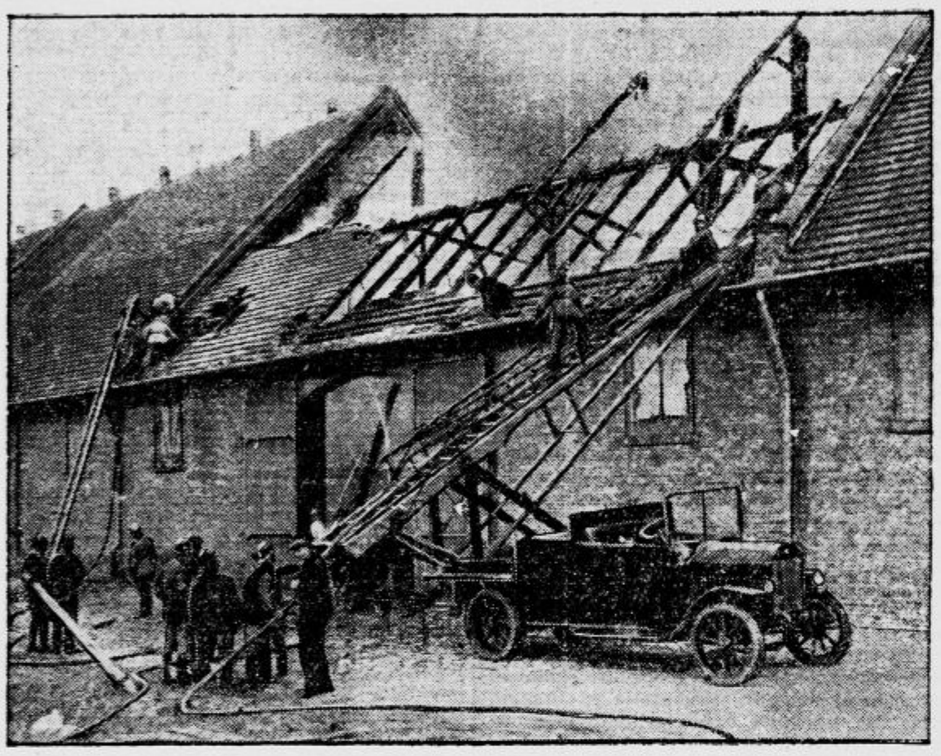

V skladišču državne policije v Stettinu je izbruhnil ogenj in uničil 2000 stotov sena. Požar so mogli lokalicirati šele potem, ko so plameni izlizali skladišče do zadnje bilke.

Od milijonarja do beračа

V norišnico v Olomucu so oddali te dni bivšega fabrikanta in milijonarja Jakoba Spasila iz Prostjejova. Spasil je bil med vojno vojaški dobavitelj in si je nabral težke milijone. Po prevratu je nadaljeval z dobavami češkoslovaški vojski, dokler se ni zapletel v podkupovalno afero. Tedaj so mu dobavljanje odpovedali, njegovi posli so šli vedno slabše in je prišel na beraško palico. Končno je od obupa znorel.

Podgane pižmarke povzročile poplavo

Te dni je nenadoma popustil jez velikega ribnika pri Torgavu na Pruskem. Voda je s strašno silo vdrla v dolino, preplavila vrtove, polja, travnike in ceste, podrla mostove ter jo v kratkem času spremenila v veliko jezero. Škoda je ogromna, k sreči pa ni bilo človeških žrtev. Kakor pravijo, so nesrečo zakrivile podgane pižmarke, ki so bile izpodkopale jez.

Nočna bitka nad Londonom

Nad Londonom so se vršili te dni pozno ponoči ob lepem vremenu veliki zračni manevri. Velik oddelek težkih bombnih letal je napadel mesto, ki ga je branilo več eskadril lovskih letal. Mogočni žarometi so razsvetljevali temo in iskali sovražnika, strojnice lovskih letal so ropotale. Vsa letala so imela svojo normalno navigacijsko razsvetljavo in to je bila skoro edina razlika od opreme, ki bi jo imela v vojnem času — razen da niso strojnice izstreljevale pravih krogel in da niso padale prave bombe. Bombna letala so spuščala raznobarvne plamenice v znak, da so dospela do objektov, ki so jih imela v programu in da so jih obsula z določenim številom bomb. Mnogo napadalcev je sicer »padlo« pod ognjem obrambnih letal, v splošnem pa je sovražnik skoraj popolnoma dosegel svoj namen in če bi šlo za res, bi bil London drugega dne ogromen kup razvalin in trupel.

Poljub v filmu

Menili bi, da je ta stvar s poljubovanjem na kinematografskem platnu precej preprosta stvar — pa ni. O tem se je izrazila znana filmska zvezdnica Jeanette Mac Donald v nekem razgovoru sledeče:

»Prizori s poljubovanjem, ki občinstvo, kakor znano, čisto posebno zanimajo, morajo biti študirani kar najnatačneje in najizraziteje, in njih učinek mora biti takšen, da si lahko reče vsak gledalec in vsaka gledalka: Tako je prav, to znam jaz tudi. — Če si kdo predstavlja, da se morata partnerja pri teh posnetkih samo postaviti, da režiser samo namigne, pa se oba že objameta in poljubita, dočim mož pri aparatu vse to snema, se hudo moti. Takšno, baje preprosto sceno je treba često ponavljati in spet ponoviti do do naveličanja, preden je godna za posnetek.

Da bi zadovoljila vsem zahtevam, sem si nabavila v teku časa knjižnico preko tri tisoč zvezkov, ki ne obravnavajo nič drugega nego ljubezen in njene izrazne oblike. Mnogokrat moram igrati mlada dekleta najrazličnejših narodov in tako moram vedeti, kako se vede n. pr. Holandka, Italijanka ali Francozinja pri poljubovanju. Čeprav je poljub na zadnje poljub, vendar imajo ženske različnih narodov svoj poseben način poljubovanja. In ker mi ni mogoče, da bi vprašala vsakokrat dekle dotičnega naroda, ki jo hočem utelesiti: »Kako se poljubljate v vaši domovini?«, študiram pač cele knjižnice, da izvedem to stvar kolikor mogoče naravno«.

Brata ubil s polenom

V Lesniku poleg Celovca sta živela brata Franc in Jožef Mitterberger. Trgovala sta z lesom. Prvotni lastnik podjetja je bil brat Jožef, ki je vzel mlajšega brata Franca k sebi. Odtlej so bili v hiši česti prepiri. Prošli teden sta se zopet udarila — topot tako srdito, da je mlajši brat potegnil nož in se z njim spravil nad brata.

Jožef je začel klicati na pomoč. Oglasili so se sosedje, ki so brata v navalu besnosti ločili. Ko so pozneje prišli v hišo, se jim je nudil strašen prizor. Franc Mitterberger je ležal v mlaki krvi na tleh in poklican zdravnik je mogel ugotoviti samo smrt. Baje je starejši brat mlajšega zaradi drznega napada z nožem ubil s polenom. Orožniki so ga izročili sodišču.

Nov tekmec za sinji trak

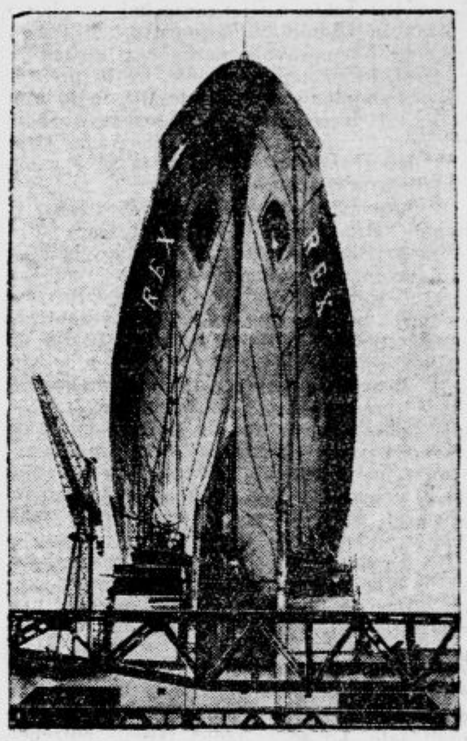

V Genovi bodo spustili v morje prekomornik »Rex«, ki se bo kosal z najboljšimi ladjami sveta za »sinji trak« prvenstva na Atlantiku

Jack Dempsey

je baje popolnoma obubožal in se hoče vrniti v areno, da popravi svoje razrvane denarne razmere

K nemirom na Koreji

Pogled na ulico v korejskem glavnem mestu Söulu, kjer so ljudske množice napadle Kitajce ter jih 500 pomorile in težko ranile

Potresna katastrofa v Ecuadorju

Ulica v Lacatungi, ki jo je potres porušil do tal. Mesto je imelo poprej 20.000 prebivalcev

Podmornica — matica za letala

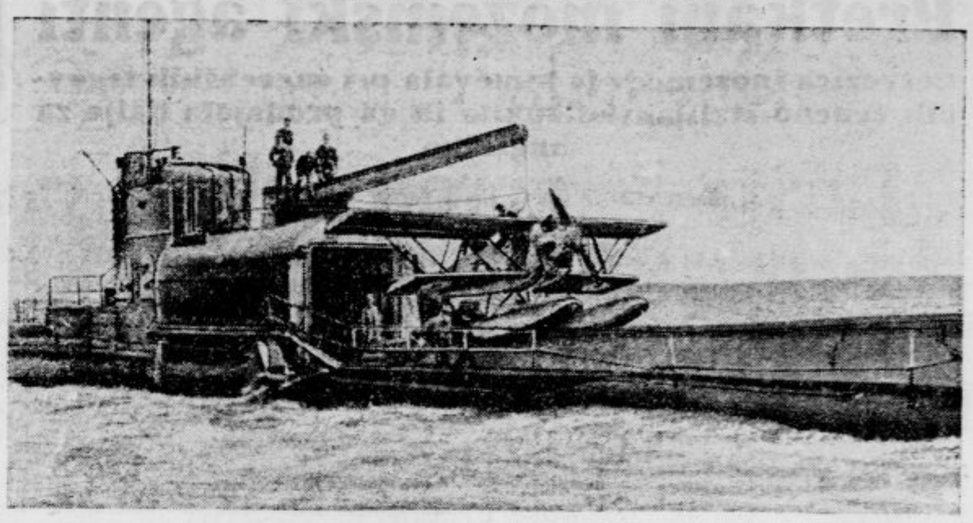

Najnovejša pridobitev angleške vojne tehnike je podmornica, ki »riga« iz svojega trebuha aeroplane. Prvič se je pojavila na angleških vežbah v Gosportu. Letala so spravljena v posebnem oddelku in se dado pripraviti za start v nekaj minutah. Podmornica je postala s tem še nevarnejše orožje kakor je bila doslej

Tehnični del rubrike urejuje avtotehnični oddelek Vacuum Oil Company. d. d.

Kako se pripravljajo rekordi

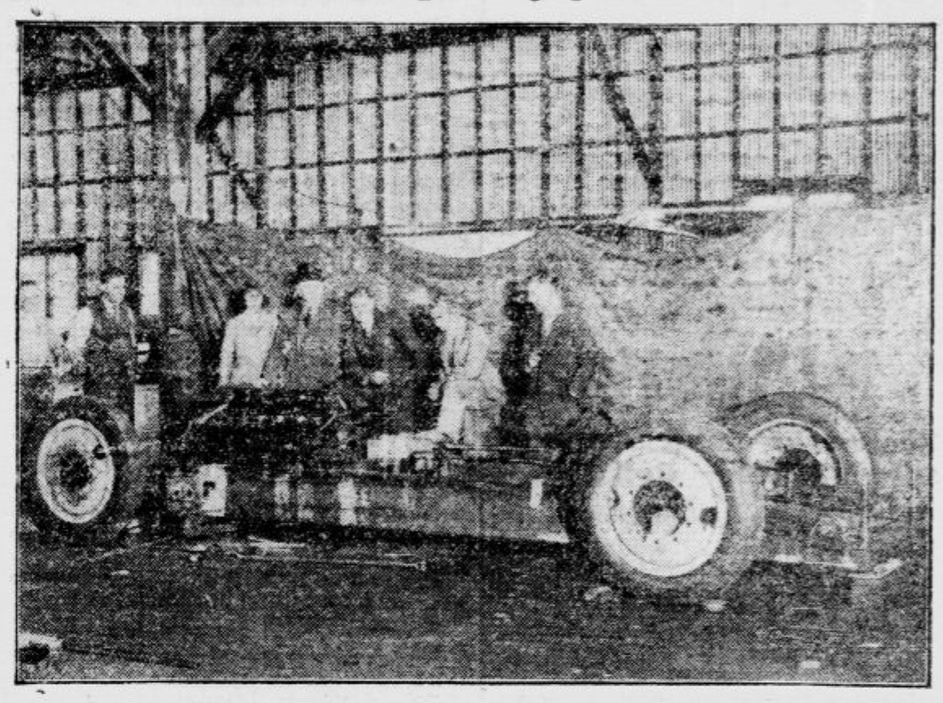

Rekordni avto v delavnici; o krog avta stoje konstrukterji.

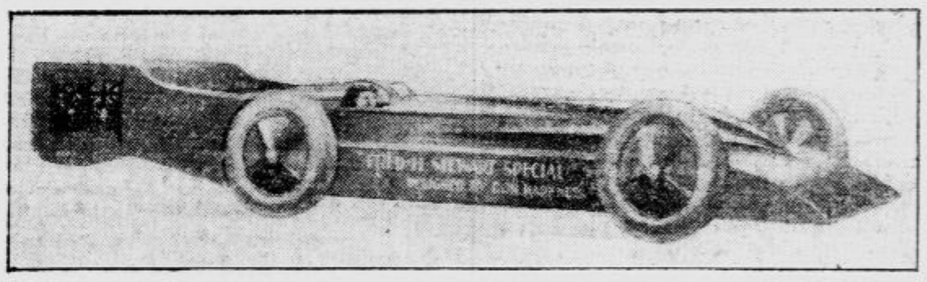

Rekordni avtomobil Normana Wizarda Smitha.

Že večkrat se je po časopisju omenjalo ime rekorderja Normana Wizarda Smitha, ki je med drugim potolkel rekord Campbella. Gotovo bo zanimalo naše čitatelje, kako se je Smith pripravljal za ta rekord. Zato prinašamo originalne podatke o tem, ki so nam specialno stavljeni na razpolago.

V tovarnah družbe Harkness & Hillier v Sydneyu so pod strogim nadzorstvom in v največji tajnosti konstruirali dirkalni avtomobil, ki ga je naročil Norman Smith. Motor znamke Napier je dobavila angleška vlada. O motorju samem se ne more izvedeti nič podrobnejšega, ker je njegova konstrukcija še vedno tajnost angleškega vojnega ministrstva. Ve se edino to, da so vse pritikline, kakor magnet, sesaljka za vodo in drugo, skrite za cilindri, da se tako prepreči tvoritev odpora pri vožnji. Videti je tudi razne naprave in lega motorja, ki jasno kažejo, da je vse tako urejeno, da se omogoči čim boljše hlajenje motorja z zrakom.

V indukcijskem sistemu se nahaja tako imenovani superchargeur. Ta ima nalogo, da popolnoma napolni cilindre z zmesjo pogonskega sredstva in zraka pri pritisku, ki je večji kakor atmosferski pritisk pri veliki hitrosti okretov. Hitrost okretanja je dvakrat tako velika kakor pa pri avionskem motorju normalne tipe.

Okrov gonila je konstruiran kolikor mogoče lahko, vendar je pri tem zelo čvrst. Povsod so uporabljeni krogljični ležaji. Gonilo ima tri hitrosti in nima nikakega rezervnega zobnika.

Ročična gred gre spredaj normalno v okrov gonila, zadaj se pa deli v dve paralelni propelerski gredi, ki imata na vsakem kraju zaprte pregibe iz kovine. Te pogonske gredi sta zaprti v ceveh, zato da se varuje vozač v primeru, da bi ena ali obe gredi med vožnjo počili.

Prenos na zadnjo os se vrši po posebnem zobniku. Ves diferencijal je iz posebnega jekla. Zaradi večje varnosti, oziroma da kak del ne bi odpovedal funkcijo, so vsi zobniki, kjer je le mogoče, skovani tako, da so integralni del svojih gredi.

Za prenos moči motorja služi dvojna sklopka. Ta obstoji v glavnem iz torne sklopke, ki lahko prenaša moč do 400 k. s., in druge sklopke posebnega sistema za prenos motorne moči nad 400 k. s

Gume so posebne fabrikacije in lahko izdrže hitrost vožnje okrog 500 km na uro. Tkivo gume je debelo le 1/64 col; bombaževih žic pa je 12 slojev. Naravno je, da so tudi prečke pri kolesih iz posebno čvrstega materijala in vgrajene na poseben način. Prav tako je tudi volan zelo precizno izdelan, saj ne smemo pozabiti, da prevozi Smithov avto v sekundi okrog 134 metrov in je zaradi tega gib volana neprimerno važen in lahko postane usodepolen.

Peresa so četrteliptična. Sprednjo in zadnjo os drže trdno v svoji legi prečni nosilci, ki preprečijo vsako aksialno kretnjo.

Zavore so velikih dimenzij in delujejo samo na zadnja kolesa.

S posebno pozornostjo se je moral konstruirati tudi hladilnik, kajti v tem oziru so bila dosedanja izkustva slaba; umrli rekorder major Segrave je namreč nekoč pri treningu skoro oslepil, ker je počil radiator in sta mu vroča voda in para puhnila v obraz.

Stabilnost avtomobila na cesti je seveda pri teq ogromni hitrosti eden najvažnejših problemov, vendar se je tudi tukaj prišlo na podlagi praktičnih in teoretičnih poizkusov v aerodinamičnem laboratoriju do nekaterih pomembnih rezultatov. Posledica teh poizkusov je tudi ta, da je kljun avtomobila obrnjen proti tlom.

Število avtomobilov v Avstriji. V začetku tega leta je bilo v Avstriji okrog 70 tisoč motornih vozil. Skoro 40 odstot. teh vozil je v prometu na samem Dunaju. Od celotnega števila pride na taksametre okrog 5000 in na avtobuse 2200, ostanek pa na privatna osebna in tovorna vozila.

Zveza med Londonom in Indijo. Ta zrakoplovna zveza, o kateri smo pred kratkim poročali, je zopet skrajšana, in sicer na ta način, da so uvedli nočno vožnjo med Bagdadom in Basro. Sedaj traja let med Londonom in Indijo samo 5 in pol dneva. Vsekakor lep napredek.

Fuzija v avtomobilski industriji ČSR. Kakor znano so se imele tovarne Češkomoravska »Kolben (Praga-avtomobili), Škodovi zavodi (Škoda) in Tatra zediniti. Sedaj pa poročajo praški listi, da Tatra ni pristala na fuzijo, ker zahteva povečano produkcijo. Pogajanja zaenkrat še tečejo.

Potovanje po zraku ceneje. Velika družba za zračni promet Imperial Airways je znižala cene za skupna potovanja, in sicer daje skupinam 10 oseb 10 odstotkov, a skupinam 15 oseb 15 odstotkov popusta na navadne cene. S tem hoče družba pospeševati razne skupne izlete, ki jih prirejajo potovalne in turistične družbe.

Nov aerodrom v Londonu. Do sedaj so imeli za London aerodrom precej daleč izven mesta. Sedaj pa nameravajo graditi nov aerodrom, ki bo na teritoriju samega londonskega mesta.

Sportna nedelja

Ilirija — prvak LPP v vseh disciplinah

Včeraj so plavači SK Ilirije osvojili nadaljnja štiri prvenstva LPP in sicer v plavanju seniorjev in juniorjev, skokih ter waterpolu seniorjev — Trije novi jugoslovenski rekordi 3 × 100 m mešano (Primorje), 200 m prosto (Wilfan) in 100 m hrbtno (Lampret)

Ljubljana, 26. julija.

Kakor je že podrobno poročalo nedeljsko »Jutro«, so se v soboto pričela v kopališču SK Ilirije tekmovanja za podsavezno prvenstvo v plavanju seniorjev, juniorjev, dalje v skokih seniorjev in juniorjev ter v waterpolu seniorjev in juniorjev. Boj je šel torej v celem za šest podsaveznih naslovov in razumljivo je, če je bila borba v nekaterih disciplinah skrajno napeta in zmaga do kraja negotova.

Tekom sobote sta bili zaradi manj številne konkurence končnoveljavno odločeni prvenstvi v skokih in waterpolu juniorjev, ki jih je z Ziherlom (52.18 točk) in Keržanovo (20.86 točk) brez posebnega napora izvojevala Ilirija. V waterpolu je mlada garda Primorja odstopila in izgubila z 0:3. V sobotnih disciplinah so bili med splošno dobrimi vrhunskimi rezultati zrušeni tudi trije jugoslovenski rekordi, in sicer je Draško Wilfan (ASK Primorje) zboljšal lastna rekorda na 50 m prosto in 100 m hrbtno, Lampretova pa je dvignila na 100 m prosto dosedanji rekord Olge Roje, plavačice splitskega Jadrana.

Obširni program tekmovanj se je nadaljeval v nedeljo ves dan. Današnja tekmovanja so potekla formelno v redu, vendar pa smo pogrešali prave borbenosti, ki je bila značilna za vsa dosedanja prvenstvena tekmovanja. Opazilo se je zlasti, da Primorje mnogih disciplin ni zasedlo ali pa je postavilo samo nezadostno konkurenco. Samih ilirijanskih tekmovalk in tekmovalcev ni bilo vedno dovolj, da bi izpolnili vse vrzeli. Zato bodo v tabelah zevale mnoge praznine.

Discipline, v katerih je bila močna konkurenca, so bile zanimive in so dale v splošnem prav dobre rezultate. Druge so služile bolj za nabiranje pik. Treba je pa poudariti, da je letošnje tekmovanje vsaj v pogledu lova za pikami nudilo tolažljivejšo sliko.

V nedeljo dopoldne so bili doseženi naslednji rezultati:

50 m juniorji prosto — finale. Startalo je vseh 8 plavačev, ki so se kvalificirali za finale. (Jugosl. rekord Wilfan Draško, Primorje, 28.6, zboljšan prejšnjega dne na 28.) V cilj so prišli: 1. Wilfan (P) 28.2, 2. Fritsch (I) 29.8, 3. Lavrenčič (I) 30.7, 4. Maier (P) 31.7, 5. Čuček (Elan), 6. Šerbec (I). Primorje 16, Ilirija 14, Elan 2. Skupaj v juniorskem plavanju: Ilirija 167, Primorje 60, Elan 2, Kamnik 1.

400 m seniorji prosto — finale. Od 8 prijavljenih tekmovalcev so startali samo štirje. (Jugosl. rekord Bulat Gajo, Beograd, 5:44.) V cilj so priplavali: 1. Jesih (I), 6:06, 2. Turnšek (I) 6:16.3, 3. Tuma (P) 6:21.5, 4. Uršič (I) 6:47.3. Točke: Ilirija 24, Primorje 5; skupaj v seniorskem plavanju: Ilirija 199, Primorje 66, Elan 3.

3×100 m prosto seniorke. Startala je samo ena stafeta Ilirije. (Jugosl. rekorda ni, ker se ta stafeta običajno ne plava.) Stafeta v postavi Sever Z., Paumgarten, Wohlfart je prispela na cilj v času 5:27.4 in dosegla I. mesto s 26 točkami vred. Stanje v seniorskem plavanju: Ilirija 225, Primorje 66, Elan 3.

Skoki seniorjev s stolpa. Skakala sta samo 2 tekmovalca, Strnad in Trost, oba Ilirija. Dosegla sta: 1. Strnad 81.0, 2. Trost 72.44 in s tem 21 točk.

Skoki seniork z deske. Startali sta tudi samo dve tekmovalki, Pretnar in Paumgarten, obe Ilirija. Rezultat: 1. Paumgarten 34.20, 2. Pretnar 30.06; 21 točk; skupaj v seniorskih skokih: Ilirija 42 točk.

3×100 mešano juniorji: Ilirija je prijavila 2 stafeti, Primorje eno. (Jugosl. rekord 4.04, Jadran, Split.) Prišle so v cilj: **1. Primorje (Kürbos—Wilfan—Maier) v 3:59.6, torej v novem rekordnem času.** Kürbos je plaval 100 m prsno v 1:27(!), Wilfan 100 m hrbtno v 1:19, Maier 100 m prosto v 1:13.6. 2. Ilirija I (Stegnar, Deutschmann, Prezelj) 4:16, 3. Ilirija II (Čadež, Lavrenčič, Fritsch) 4:38. Primorje 26, Ilirija 26; skupaj v juniorskem plavanju Ilirija 193, Primorje 86, Elan 2, Kamnik 1.

3×100 m mešano seniorji. Na startu sta bili samo dve stafeti Ilirije. (Jugosl. rekord 4:04, Jadran, Split, novi jugosl. rekord 3:59.6, Primorje.) Rezultat: 1. Ilirija I (Sever, Žirovnik, Turnšek) 4:04.6, 2. Ilirija II (Kramar, Medved, Svetek) 4:26. Prva stafeta Ilirije se je močno približala dosedanjemu rekordu in bi ga bila morda tudi zrušila, če bi se bil malo bolj potrudil prsni plavač Sever. Ilirija 42; skupaj v seniorskem plavanju: Ilirija 267, Primorje 66, Elan 3.

Popoldne so se vršile naslednje točke:

200 m prosto juniorji — finale: Startalo je vseh 6 prijavljenih plavačev. (Jugosl. rekord Wilfan Draško, Primorje 2:36.5.) Rezultat: **1. Wilfan (P) 2:30 in je zboljšal lastni rekord za 6.5 sek.** 2. Fritsch (I) 2:45.4, 3. Ziherl (I) 2:47.5, 4. Lavrenčič (I), 5. Maier (P), 6. Šerbec (I). T.: Ilirija 17, Primorje 15; skupaj v juniorskem plavanju: Ilirija 210, Primorje 101, Elan 2, Kamnik 1.

100 m juniorke hrbtno — finale: 8 prijavljenih, startalo 5. (Jugosl. rekord Wimmer Zlata, Victoria, 1:37.) Rezultat: **1. Lampret (I) 1:35.6 in je zrušila rekord Wimmerjeve,** 2. Sever (I) 1:45.4, 3. Dolenc (I) 1:47.9, 4. Ozimič (I), 5. Mahkota (P). Točke: Ilirija 29, Primorje 2; skupaj v juniorskem plavanju: Ilirija 239, Primorje 103, Elan 2, Kamnik 1.

4×200 prosto seniorji — finale: Prijavila je samo Ilirija dve stafeti. (Jugosl. rekord Jadran, Split 10:50.) Prišli sta v cilj: 1. Ilirija I (Otruba, Jesih, Žirovnik, Turnšek) 11:27.9, 2. Ilirija II. Točke: Ilirija 42; skupaj v seniorskem plavanju: Ilirija 309, Primorje 66, Elan 3.

400 m seniorke prosto — finale: Od 8 prijavljenih plavalk so startale samo 3. (Jugosl. rekord Olga Roje, Jadran 6:38.4.) Priplavale so v cilj: 1. Sever (I) 8:13, 2. Wohlfart (I) 8:22.2. 3. Jenko (P) 9:49.5. Točke: Ilirija 21, Primorje 5. S to točko je bilo seniorsko plavalno tekmovanje zaključeno in je končno stanje: Ilirija 330, Primorje 71, Elan 3. **Ilirija si je torej priborila plavalno prvenstvo LPP za 1931 v seniorskem plavanju.**

Skoki seniork s stolpa. Skakala je edina Pretnar Bogi (I) in dosegla oceno 23.24. Točke v seniorskem skakanju: Ilirija 55.

Skoki seniorjev z deske. Skakali so Čerček, Polak in Antosiewicz, vsi Ilirija. Rezultat: 1. Čerček 89.38, 2. Antosiewicz 69.76, 3. Polak 69.76. Točke: Ilirija 26. S tem so bili seniorski skoki zaključeni **in je dosegla prvenstvo Ilirija z 81 točkami.** Od ostalih klubov ni nihče startal.

4×50 m prosto juniorke — finale: Plavali sta samo dve ilirijanski stafeti. (Jugosl. rekord Victoria, Sušak, 2:33.) Rezultat: 1. Ilirija I (Lampret, Groschel, Sever M., Bradač) 2:44.2, 2. Ilirija II (Ozimič, Dolenc, Keržan, Babinek) 3:13.8. Točke: Ilirija 42; stanje v juniorskem plavanju: Ilirija 281, Primorje 103, Elan 2, Kamnik 1.

4×100 m prosto juniorji — finale: Plavali sta zopet samo dve ilirijanski stafeti. (Jugosl. rekord Victoria, Sušak, 4:43.9.) Rezultat: 1. Ilirija I (Šerbec, Ziherl, Lavrenčič, Fritsch) 5:06, 2. Ilirija II (Mihalek, Presl, Kodre, Vrbič) 5:34.8. Točke: Ilirija 42; skupaj v juniorskem plavanju: Ilirija 323, Primorje 103, Elan 2, Kamnik 1. Juniorsko plavalno tekmovanje je bilo s to disciplino zaključeno in **si je osvojila Ilirija tudi juniorsko plavalno prvenstvo LPP za 1931.**

Waterpolo Ilirija : Primorje seniorji se ni vršila, ker moštvo Primorja pod vodstvom sodnika g. Kramaršiča ni hotelo nastopiti. **Torej si je Ilirija kot edini tekmovalec brez borbe osvojila naslov podsaveznega prvaka v waterpolu za leto 1931.**

Plavalna prvenstva ZPP

Karlovac, 26. julija. Na plavališču Gradjanskega na Korani so se vršila danes tekmovanja za prvenstvo zagrebškega plavalnega podsaveza. Sodelujoči klubi so dosegli naslednji vrstni red:

1. KSU 311. Concordija 217. Gradjanski 147 in Hašk (vsi Zagreb) 48 točk.

Senzacija dneva je bil poraz prvaka Jugoslavije Frankovića, ki je podlegel na 200 m prsno mlademu plavaču KSU Lukačiču. Lukačič je dosegel čas 3:09. Franković pa drugo mesto s 3:10. Tudi ostali doseženi rezultati so bili prav dobri.

Zagonetni poraz Primorja

Po odlični igri in s tremi goli prednosti je Primorje izgubilo tekmo s Haškom v Zagrebu z dvoštevilčnim rezultatom — Gradjanski je remiziral s Hajdukom v Splitu in doseže zopet vodstvo v svoji skupini Sašk utrdil pozicijo na drugem mestu v beograjski skupini

Kljub bogati prvenstveni nedelji so bila včeraj ljubljanska igrišča vendarle prazna. Dočim je imela Ilirija prost dan, je morala enajstorica Primorja na mejdan v Zagreb. Nasprotnik ji je bil Hašk, ono moštvo, ki je moralo kot prvo iz Zagreba na ljubljanskih tleh občutiti, da se je treba tudi za točke v Ljubljani pošteno potruditi. Dasi rezultat ni mogel povzročiti posebnega prevrata v vrstnem redu prvenstvene tabele, je bilo vendarle v interesu prestiža moštva, ki je moralo v zadnjih 14 dnevih spraviti dva težka poraza, da odnese čim častnejšo razliko ali pa preskrbi celo kakšno senzacijo. Za nas je bilo dalje zelo zanimivo srečanje med Gradjanskim in Hajdukom v Splitu; mi smo z njim sicer doigrali, toda o Hajdukovi nadaljnji poti proti naslovu prvaka bomo sedaj v zvezi z neverjetnim 3:3 v Ljubljani vedno hoteli vedeti več podrobnosti. V Sarajevu je bil boj za drugo mesto v beograjski ligi, dočim smo v Šabcu pričakovali za zmagovito Mačvo še dve sigurni točki, ker je igrala z zadnjim in najbrž res najslabšim nasprotnikom v ligi.

*

Današnji rezultati prvenstvenih tekem so prinesli proti pričakovanju precej presenečenj. Najzanimivejša sta vsekakor rezultata v zagrebški ligi, v kateri je moštvo ljubljanskega Primorja po odlični igri v prvem polčasu in z naskokom treh golov pozneje z visoko razliko podleglo Haškuu, in neodločen rezultat med »Gradjanskim in Hajdukom na vročih splitskih tleh, kjer so »purgerji« lahko z eno točko nadvse zadovoljni. Na tem ne spremeni ničesar dejstvo, da sta oba gola v tej igri padla iz enajstmetrovk. Izmed rezultatov v ostalih ligah, ki jih prinašamo na drugem mestu, je najbolj pomemben sarajevski, po katerem je Sašk osvojil dve važni točki proti Jugoslaviji in se precej trdo usidral na drugo mesto prvenstvene tabele v beograjski ligi BSK je v njej po današnji zmagi še trdnejše na vodstvu.

V zagrebški ligi je stanje prvenstvene tabele po današnji nedelji naslednje:

Gradjanski	7	5	1	1	10: 5	11
Concordija	8	5	1	2	22:18	11
Hajduk	8	4	2	2	32:10	10
Hašk	8	3	1	4	30:18	7
Primorje	8	2	0	6	16:35	4
Ilirija	7	1	1	5	11:35	3

Hašk : Primorje 10:3 (0:3)

Zagreb, 26. julija.

Današnja borba med Haškom in Primorjem za prvenstvo v ligah spada med najzanimivejše, kar jih je bilo odigranih v Zagrebu. Današnja tekma se more v pravem pomenu besede imenovati borba, ker sta obe moštvi — sicer ne od začetka do konca — zaigrali z neverjetnim elanom in brezprimerno požrtvovalnostjo. Igra je navdušila mnogobrojno publiko, ki je ves čas igre bodrila oba nasprotnika. Primorje je moralo nastopiti z dvemi ali tremi izmenjanimi igralci, vendar pa se je do odmora držalo nad vse odlično in si tudi zasiguralo vodstvo s 3 goli. Njegovo delo je bilo tem lažje, ker je enajstorica Haška očividno prišla na prostor z zavestjo, da bo sigurno odnesla zmago. Po odmoru sta bila dva igralca Primorja blezirana in polagoma je zaradi tega popustilo vse moštvo z vratarjem Jančigajem na čelu, ki je bil v prvem polčasu najboljši mož na polju. Razen Jančigaja je zelo ugajal tudi Slapar. Hašk je do odmora igral zelo šibko.

Do 5. minute P. ne pride s svoje polovice. Jančigaj ujame nekoliko žog. Napad igra netočno in igra se sprva noče razviti. Hašk je kakor izgubljen in napadi Primorja postajajo vedno nevarnejši. Po več obojestranskih napadih se je pripetila vratarju Haška Zlatoperu neprilika, ker je že ujeto žogo izpustil iz rok. V tem hipu je priskočil Uršič in potisnil žogo mimo njega v mrežo. 1:0 za P. Hašk ojači svoje napade, toda P. igra nadvse požrtvovalno. Cindrić, Leinert in Hitrec streljajo, toda vse gre mimo ali v nasprotnika. Jančigaj je razen tega v odlični formi in drži vse brez izjeme. Pri nekem napadu Primorja, ki se ni zdel najnevarnejši, je podal šljivak žogo vratarju s takim zavojem, da je žoga ušla v polkrogu mimo vratarja pri drogu v mrežo. 2:0 za P. Hašk si prizadeva odgovoriti, toda ves trud je zaman. Leinert strelja ostro, toda Jančigaj drži, ali nesigurno. Hitrec priteče in strelja zelo močno, toda Jančigaj drži na tleh. Vsi napori Haška za dosego gola so spričo odlične Jančigajeve igre brezuspešni. Haškovci igrajo brez glave. V 36. minuti »predribla« Slapar 3 igralce Haškove obrambe in zabije mimo Zlatopera neubranljivo v mrežo 3:0 za P. Primorje ima tudi dalje boljši start. Nihče ni pričakoval, da bo rezultat drugega polčasa prinesel tako razočaranje.

Po odmoru otvori Hitrec že v 15. sekundi score za Hašk 3:1 za P. Hašk igra nizko in kombinira precizno. Že v 2. minuti zniža Cindrić z močnim udarcem na 3:2 za P. Pri Primorju sta krilec Zemljak in desna zveza Slapar blezirana ter samo statirata na krilih. Sedaj sledi 20 Haškovih minut pred vrati Primorja. V 4. minuti zabije Cindrić 3. gol in izravna rezultat, 3:3. Gostje izgubljajo glavo, Haškovci pa postajajo vedno bolj borbeni. Zelo je začudilo, da je obenem z moštvom izgubil živce tudi izborni vratar. Hašk strelja 4 kote, ki pa ostanejo neizkoriščeni. V 21. minuti pride Primorje prvič na polovico Haška, toda napadalna vrsta 3 igralcev ne more ogrožati Zlatoperjevega svetišča. V 29. min. predribla Jelen Juga in zabije 4. gol, 4:3 za Hašk. V 32. min. zabije Cindrić 5., v 34. pa Jelen 6. gol. Primorje igra z 9 ljudmi, Haškova premoč je vedno večja. V 37. min. daje Leinert 7. gol in že nekoliko sekund kasneje zabije šljivak 8. gol. V 42. in 44. min. je še dvakrat skortal Cindrić.

Tekmo je sodil g. Joksimović iz Beograda.

Hajduk : Gradjanski 1:1 (0:0)

Split, 26. julija.

Za današnjo tekmo med starima rivalома na zelenem polju je vladalo ogromno zanimanje, kar priča poset 5000 gledalcev. Zaradi vročine se je tekma pričela šele ob pol 18. uri.

Začetni udarec ima Hajduk. V 7. min. je gneča pred vrati G. toda vratar Mihelčič rešuje vse. V 8. in 10. min. sta dva kota za H., toda Mihelčič reši z boksanjem. Publika živahno bodri svoje igralce. V 13. min. tretji kot za H., toda tudi tega reši Mihelčič. V 18. min. kazenski udarec iz 20 m proti G., toda iz gneče pred vrati ni gola. Igra je živahna in ostra posebno s strani obeh obramb. Sodnik je energičen in preprečuje vsako surovost. Mihelčič je v odlični formi. H. forsira igro kratkih pasov in pošilja desno stran v ogenj. V drugi polovici prvega polčasa je bil Hajduk v premoči, toda ni mogel izkoristiti.

Po odmoru se nadaljuje obojestranski napadi. V 9 min. podre Raikovič Marušiča. Sodnik daje kazenski strel in Bonačić strelja iz 20 m zelo ostro, toda Mihelčič je na mestu. Publika bodri svoje in v 20. min. mora Mekič blezirran zapustiti igrišče. Gradjanski igra samo z 10 igralci. Od 40. min dalje tudi brez Bivca, ki je bil blezirran pri incidentu z Bonačičem. Mihelčič mora večkrat posredovati, toda vselej z uspehom. Igra je odprta in izredno hitra. V 35. min. podre Raikovič Bonačiča v kazenskem prostoru in sodnik prisodi enajstmetrovko, ki jo Benčič spremeni v gol. 1:0 za H. V 37. min. je kazenski strel proti H. Bivec je blezirran in mora oditi. Gradjanski igra samo z 9 ljudmi. V 43. min. prime branilec Hajduka Milutin žogo z roko in sodnik prisodi enajstmetrovko, ki jo Stanković neubranljivo pošlje v mrežo. 1:1. Današnja igra je bila tipična prvenstvena tekma za točke.

Tekmo je sodil g. Živanović iz Novega Sada.

Ostale tekme v ligah

Sarajevo: Sašk : Jugoslavija (Beograd) 2:1 (1:1).

Beograd: BSK : SOKO 5:2 (3:0).

Šabac: Mačva : PSK (Pančevo) 4:0 (2:0)

Subotica: Bačka : Gradjanski (Osijek) 3:2 (2:1).

Osijek: Slavija : Sand (Subotica) 5:2 (2:2).

Tenis

Finale za Davisov pokal

Francija : Anglija 3:2.

Pariz, 26. julija h. Danes je končala finalna borba v tekmovanju za Davisov pokal med Francijo in Anglijo. Zmagala je Francija s 3:2. Rezultati današnjih singlov so bili: Austin (Anglija) : Borotra (Francija) 7:5, 6:3, 3:6, 7:5. Cochet (Francija) : Perry (Anglija) 6:4, 1:6, 9:7, 6:3.

Tekmovanje za državno prvenstvo

Zagrebško klizačko društvo : SD Rapid 8:0

Maribor, 26. julija.

V medconskem finalu za državno prvenstvo v tenisu sta se danes srečala zmagovalec v coni D (Zagrebško klizačko društvo) in zmagovalec v coni A, t. j. v dravski banovini, SD Rapid. Za tekmovanje, ki se je vršilo danes dopoldne na teniškem igrišču SD Rapida, je vladalo veliko zanimanje. Tekmovanje, ki je bilo vseskozi zelo napeto, je končalo z zmago Zagrebčanov v razmerju 8:0. Podrobni rezultati so bili naslednji:

Gospodje posamezno: Kukuljević (Z) : Leyrer (R) 7:5, 6:0; Hitzl (R) : Podvinek (Z) 6:2, 12:10; Kuftinc (Z) : Holzinger (R) 6:3, 6:2; Kalay (Z) : dr. Blanke (R) 9:7, 3:6, 8:6.

Gospodje v dvoje: Kukuljević—Podvinek : Leyrer—Hitzl 9:7, 6:2; dr. Gostiša—Novak : Holzinger—Halberth 6:3, 7:5.

Dame posamezno: Gostiša (Z) : Lirzer (R) 6:1, 6:4; Maksimović (Z) : Scherbaum (R) 5:0, 6:2.

Dame v dvoje: Gostiša—Maksimović : Lirzer—Holzinger 6:3, 6:1.

Zagrebško klizačko društvo bo po tej zmagi nastopilo v finalu za državno prvenstvo proti beograjskemu tenis-klubu.

Humor

V škripcih

Mama: »Kako imaš umazane ročice. S temi prstki ne boš prijemala čokolade.«

Mimika: »Ko pa nimam dlugih pistkov.«

Preproščina

Učitelj: »Kako pravimo človeku, ki govori več jezikov?«

Učenec: »Blebetač ali žlebudra.«

Kritika

»Vaše osebje v kuhinji mora biti prav snažno, gospod krčmar.« — »O seveda, gospod doktor.« — »To se namreč čuti, vsaka jed diši po milu.«

Velikodušnost

Gospod reče prosjaku na cesti: »Hudirja, nežica mi je padla iz rok in se je nekam zatočila. Če jo najdete, mi jo vrnite, ne ne, pa naj bo vaša.«

Dvorni dobavitelj

»Mamica«, poizveda mlada Milka, »so štorklje, ki prinašajo male prince in princese, dvorske dobaviteljice?«

Gospodarnost

»Moja žena je od sile varčna, kravate mi dela iz svojih starih oblek.«

»To še nič ni: moja si šiva nove obleke iz mojih starih kravat.«

Nenavadno vprašanje

Učitelj Ivan Janko je obziren mož, a včasi mu je težko ostati hladnokrven. Videč nekega učenca, ki je vedno in vedno prihajal z umazanim ovratnikom v šolo, je nazadnje vprašal: »Slišiš, kdo pa neki nosi tvoje čiste ovratnike?«

Spiritisti

— Beethoven se je snoči javil!

— Kaj pa je povedal?

— Naj moja žena neha igrati njegove sonate.«

V 40 urah iz Skadra v Prago

Mene je strahovito mučil spanec. Zdaj pa zdaj sem segel po termoski, srebnil požirek črne, pa se nisem mogel premagati. Oči so me začele skeleti. Nenadoma sem zagledal oster ovinek, na eni strani strmo, v nebo kipečo skalo, na drugi globok prepad.

— Za božjo voljo, gospod Rosa, tak okrenite vendar na levo! sem nenadoma zavpil, videč, da vozi naravnost v prepad.

— Kaj že zopet spite! me je zavrnil g. Rosa in dal poln plin, da se mi je zdelo da kar frčiva po zraku.

— Fata morgana! Hvala bogu! sem se streznil in zopet videl samo dež in meglo.

Še dvakrat me je premotil vid, preden sva ob četrt na osmo prispela na avstrijsko obmejno postajo. Iz teme se je svetila zelena luč in gospod Rosa je zavil na levo pred obmejno stražnico.

Avstrijski cariniki so bili zelo prijazni ljudje. Mene niti niso zbudili, ko sem mirno dremal v avtomobilu, dočim je gospod Rosa opravil v petih minutah vse formalnosti in me sunil pod rebra, češ, adijo Avstrija, živela Češkoslovaška!

— No, tak živela Češka! — napol v snu pritrdim g. Rosi, ki je veselo požvižgaje zavozil izpred avstrijske obmejne postojanke pred pol kilometra oddaljeno češkoslovaško postojanko v Novi Bistrici. Bila je že trda tema, vrhutega pa je še rosilo, tako da mnogo nisem videl. Ostal sem kar v avtomobilu, do nosu zabuban v kožuhe in odeje, gospod Rosa pa je skočil z avtomobila v stražnico. Skozi odprta vrata sem slišal razgovor iz stražnice:

— O pane Rosa! — so klicali vsi vprek, ko so ga spoznali.

— Mi vas že čakamo! Iz Prage so že dvakrat vprašali, ali ste že pasirali mejo. Silno se zanimajo za vas.

— Naj kar malo počakajo, še prezgodaj bomo prišli.

— Predolgo ne smete čakati, zdi se, da dobimo sneg! — ga opozarjajo.

— Nič novega, to sva na potu že vse doživela. Tudi na Semmeringu je snežilo, pa naju ni vrag vzel. Pa bi naju sedaj, ko sva že skoro na cilju. Pol metra ga ne bo, za manj se pa sploh ne zmeniva!

Med tem veselim pogovorom so že vidirali startno listino, za potne liste ni nihče vprašal, a triptik je bil tudi takoj izgotovljen in po par minutnem postanku sva že zdrvela dalje.

— Srečno pot! — so klicali za nama. — V treh urah sta že v stostolpi Pragi!

— Kaj res ni več? — sem se začudil.

— Ni ne. 151 km še imava. No, to bova imela kmalu za seboj. Ceste so dobre.

— Oh, le naprej, oh le naprej, dokler je še vetra kej! — je veselo zapel gospod Rosa in dajal plin, da je motor kar žvižgal. Žarometi so jarko razsvetljevali cesto. Že z daleč so se svetili kažipoti. Sprva sem mislil, da so električno razsvetljeni, ker jih je bilo kljub trdi temi videti že sto in sto metrov daleč. Šele pozneje sem prišel na to, da so sestavljeni avtomobilski znaki iz malih steklenih kroglic, ki so se ponoči svetile že od daleč v odsevu žarometov. Označen je vsak najmanjši ovinek, vsak mostiček, vsak razcep. Vse table so solidno izdelane, na železnih stebrih, tako da se ni bati, da bi jih vihar porušil ali zlikovci poškodovali.

— Kaj pa to pomeni? Pod vsakim znakom je napis: »Škoda-avto«?

— A, vidite, to znači 3 milijone čeških kron. Toliko so namreč stali ti znaki Škodove zavode. Vedeti namreč morate, da so vse ceste na Češkoslovaškem opremljene s takimi znaki, a vse to so dali na razpolago Škodovi zavodi, ki tudi na ta način pospešujejo avtomobilski promet. Kaj ni prijetno, da ni treba nikjer spraševati, nikjer stati in iskati kažipotov? Tu jih vidi človek že od daleč. Avtomobilski promet zahteva hitro orijentacijo.

— Res škoda, da pri nas ni kaj takega.

— Škoda je že, toda krivi ste sami. Saj so Škodovi zavodi tudi v Jugoslaviji hoteli vse važnejše avtomobilske ceste opremiti z enakimi znaki, pa povrh še zastonj, a niso dobili dovoljenja, marveč bi morali plačati celo še ogromen reklamni davek. Seveda so potem to namero opustili.

Po krasni, malo valoviti cesti sva med tem drvela z vso brzino in ni minulo 20 minut, ko sva prispela v večjo naselbino.

— Jindřichuv Hradec, — pojasni gospod Rosa. — Tu se bova za hip ustavila, da dobiva dobrega češkega črnega kruha. Vi še ne veste, kako je ta kruh dober. Na tega se veselim že vse od Albanije.

Res zavozi sredi mesta pred bencinsko postajo in začne klicati:

— Halo, tetka, hitro bencina!

— Križ božji, kdo pa tako vpije! — se prihuduje iz hiše stasita gospa. Ko naju ugleda, zamahne z rokami:

— Saj sem si mislila, da ne more biti nihče drugi, kakor gospod Rosa. Le ta zna tako kričati. Bog ve, kako ga v Jugoslaviji morejo prenašati! — ga podraži.

— To je sedaj vseeno, jo zavrne gospod Rosa. Hitro bencina, pa pošten kos domačega kruha in masla. Če tega ni, tudi bencina ne vzamem.

— O glej ga, objestneža. Kaj ste res tako sestradani? Ali vam že ves teden niso dali nič jesti?

— Kaj vi veste, tetka, midva prideva direktno iz prestolnice Ahmeda bega Zoga, albanskega kralja, in se nama tako mudi, da nimava niti časa jesti.

— Bog vas je dal! Kaj pa hodite v Albanijo! Še čudno, da ste prišli nazaj. No, seveda, če imate tako dolgo pot za seboj, potem ste pa menda res lačni. Saj pri vas ne ve človek nikdar, kaj je res in kaj ne.

Naročila je fantu, naj toči bencin, sama pa je odšla v hišo in se čez čas vrnila z dvema ogromnima kosoma maslenega kruha. Bilo bi ga dovolj za celo partijo drvarjev.

— No, saj tako vem, da Rosi ni nikdar dovolj. Da ne bo še vašega kruha pojedel, vzemite še tule nekaj štrukljev! — S temi besedami mi je stisnila v roko velik zavoj in jaz, ki sem bil po Dunaju že zopet lačen, se nisem nič branil!

— Torej imava vse! Adijo, tetka! Če ne bo plačal oni, ki pride za nama, bom plačal, kadar se vračam! — še zavpije g. Rosa in že požene motor, dočim se jaz spoštljivo in hvaležno poslavljam.

Kruh z maslom je bil kmalu pod streho. Ne meni, ne g. Rosi ga ni bilo preveč. Z užitkom sem nato razvil podarjeni štrukelj in napravil takoj pošten grižljaj.

— Gospod Rosa, kaj takega pa še ne! — sem dejal in se oblizoval, kakor zaljubljen maček.

— No, kaj, to je pač štrukelj!

— Ampak tako dobrega še nisem jedel, kot je ta!

— Menda ste le tako lačni, da vam še posebno tekne!

Ko pa ga pokusi tudi sam, mi kar pritrdi in molče sva použila dobrote dobre tetke.

— Zdaj pa le zopet polni plin! — dé gospod Rosa in požene, da je kar brisalo mimo ušes.

Na širokem, na vse strani zaznamovanem križišču zavijeva na desno in kmalu prideva do čudnegaa mesta Soběslav in 20 km dalje sva že drvela skozi Tabor.

Postajalo je vedno hladneje. Zato sem se vedno trdneje ovijal v kožuh in odeje in kmalu sem izgubil — zavest. Trdno sem zaspal. Le toliko se še spominjam, da so začele prav na gosto naletavati snežinke. V polsnu sem še slišal, da mi pravi gospod Rosa nekaj od Sibirije.

— Strela božja, vi pa spite! — me nenadoma predrami g. Rosa s krepkim sunkom pod rebra.

— Kaj pa se je zgodilo? Zakaj stojiva? — je bilo prvo vprašanje, ko sem se popolnoma predramil.

— Nič! Vi ste krivi! Smrčite poleg mene, kakor bi bili doma, tako da se je začel še mene lotevati spanec! — se huduje g. Rosa in hodi okrog avtomobila. Zunaj je lilo, kakor za stavo.

— Le ven, le ven! Naj vas malo zmoči, se boste vsaj predramili! — mi ukazuje in že odpira vratca.

— Čakajte, vam bom že dal spati! — pravi čez čas in začne odpirati zaščitno steklo, tako da je mrzli zrak bril naravnost v glavo. Seveda je veter zanašal tudi dež, tako da je kmalu teklo obema z obrazov, kakor da stojiva pod kapom.

— Veste, gospod Rosa, preveč prijetno to baš ni! — sem se hudoval in lezel čimdalje bolj pod sedež, da bi skril glavo pred vetrom in dežjem. Pomagalo pa ni nič.

ŽENA V SODOBNEM SVETU

Razvoj ženske osebnosti

S problemom poklica je najtesneje spojena ženina neodvisnost na gospodarskem in duhovnem polju. Dokler je bila žena samo mati in gospodinja, zaprta med štiri stene domačega ognjišča, ki pa je pomenjalo zanjo često brezdno gorja in osamelosti, je bila samo možev objekt z vsemi onimi lastnostmi, ki so prijale moškemu egoizmu. Mož je bil na domu neomejen gospodar, žena je morala v njem videti ideal, katerega se je oklepala in ki je pomenjal središče in smoter njenega življenja. Žena sama ni pomenila ničesar, šele moževo stališče je dvignilo tudi njo na piedestal.

Pri oficijelni meščanski družbi, ki se s poslednjim naporom oklepa reakcijonarnih tradicij, je to še danes v veljavi. Vendar pa to stališče ni in ne more biti odločilno. Razvoj, ki gre svojo pot brez ozira na želje in prizadevanje reakcije, je potegnil ženo s seboj in jo prisilil, da se je emancipirala od moža v gospodarskem oziru, saj je bila njemu zaradi izpremembe gospodarskih pojavov odvzeta možnost, da bi sam preživljal družino, in mora za zaslužkom tudi ona.

To dejstvo pa je odnošaje med možem in ženo do dna izpremenilo in dalo tudi družini povsem novo lice. Tu ne pomagajo klici: Žena spada v hišo! Žena naj čuva svetost domačega ognjišča! Obstoj družine je v nevarnosti!..

Danes je večina žen primorana, da dela, in še vesela mora biti, da delo sploh dobi. Danes je v marsikateri družini taka situacija, da je od ženinega dela odvisen obstoj družine. Nedvomno sta za marsikatero ženo poklic in delo v družini hudo breme, zlasti če žena ne najde moževega priznanja in delodajalčeve uvidevnosti, toda to se bo postopoma izboljšalo, ko se bo življenje drugače uredilo in bodo dobrine tehniškega napredka dostopne vsem, ne samo gornjim desettisočem. Tedaj bo gospodarska neodvisnost žene šele pokazala svoje blagodejne posledice: ženska osebnost se bo razmahnila, ženska duševnost, okrnjena zaradi tisočletne odvisnosti, bo razvila vse pozitivne lastnosti v srečo sebi in svoji okolici in blagor človeštvu. Danes vemo, da je polni razvoj osebnosti možen le tedaj, če je človeku odprta pot do svobodnega udejstvovanja v poklicnem ali javnem življenju. To velja za moža in za ženo v isti meri.

Tudi zveza med možem in ženo bo mnogo bolj harmonična, če se bo mož zavedal, da ima polnovrednega druga poleg sebe, ki razumeva življenje okrog sebe. Poklic mora postati del vsebine ženinega življenja. Kakor možu ne moreta izpolniti življenja samo žena in otrok, tako tudi nujno nastane v ženinem življenju občutna vrzel, če je navezana žena samo na štiri stene doma. Gotovo bo manj medsebojne prenasičenosti v zakonu, če bo žena samostojna, neodvisna osebnost, ki ne bo samo lutka svojega moža, temveč bo tudi sama zmožna nuditi bogastvo svoje duševnosti. Žena, ki se bo z ljubeznijo in zvestobo uveljavljala v poklicu, oziroma v javnem življenju, ne bo nikdar občutila one praznote, ki jo prinese brezdelje vsakemu človeku. Če se bo odvrnil njen drug od nje, tedaj ne bo zaradi tega propadla telesno in duševno, kakor se zgodi to premnogi ženi, kateri je mož edina vsebina njenega življenja, temveč bo sublimirala bogastvo svojih čustev v poglobljenem delu, ki bo dalo njenemu življenju nov smisel.

To je tip sodobne žene, kakor jo oblikuje življenje samo, ki mu ona zavestno proži roko. Temu tipu bi se morala prilagoditi vsa dekliška vzgoja, ki bi morala imeti vedno pred očmi, da oblikuje in vzgaja dušo in telo deklice za realno življenje, ki vre okoli nas danes, ne pa za življenje, kakršno je bilo v preteklem stoletju. Nečasovna je taka ženska vzgoja, ki hoče še vedno sentimentalnih in ponižnih deklet, ki morajo potem doživeti polom v življenju, na katerega niso bile pripravljene

Časopisno poročanje in ženstvo

Ellen Key je imenovala naše stoletje: stoletje otroka. Upravičeno bi se mu tudi reklo: stoletje žene, saj je žensko gibanje na vseh poljih vtisnilo viden pečat gospodarstvu, družbi in kulturi. Žena je postala važen faktor v javnem in poklicnem življenju, polnovreden tovariš in sodelavec moža. Tako v visokokulturnih in demokratičnih deželah, kakor so na primer Francija, Nemčija in Anglija, meja njenega udejstvovanja, njena usposobljenost za intelektualno delo in priznavanje njene enakovrednosti z možem niso več nikak problem. Pojem sodobne žene, samo ob sebi razumljiv v teh deželah, si je pri nas osvojil le nekaj posameznikov, velika večina naših ljudi pa gleda na feministično gibanje in feministke, kakor oni na sufražetke ob začetku stoletja.

V tej zaostalosti se zlasti odlikuje meščanska družba. Mnoge meščanske žene, ki so celo članice ženskih društev in nekatere v odborih, nimajo pojma, kaj je feminizem. Zato je v veliki meri krivo pojmovanja sodobne žene pri nas ženstvo samo, ki se vse premalo zaveda svojih dolžnosti napram sebi in svojega poslanstva. To pa zopet izvira iz vedno občutljivejšega pomanjkanja intelektualk, kar tvori porazno vrzel v naših društvih v nasprotju na primer z Nemčijo, kjer naj omenimo samo dr. Grete Bäumerjevo, pisateljico in urednico izvrstne ženske revije »Die Frau«, ali Holandijo, kjer je med voditeljicami ga. Jovan Ammers-Kühlerjeva, znamenita feministična pisateljica, članica Pen-kluba.

Tretji faktor, ki zelo otežuje smotreno in resno delo za uveljavljenje žene kot sodobnega človeka in ki lahko uniči kar so si žene že pridobile, je pisanje nekaterih naših listov. V dogodkih in poročilih, kjer nastopajo žene, in zlasti še v komentarjih pišejo v tonu, kakor da smo še v časih »Histoires galantes« in ne v dobi, ko žena zahteva predvsem, da jo spoštujejo kot človeka in da je ne ponižujejo na stopnjo »srčkane stvarce«. Res da taka poročila niso velike važnosti, toda ponavljana dan na dan vplivajo na psihologijo čitateljev. Nemški časopisi, ki so na nikjer drugod doseženi višini, bi si, kar jih je velikih in uvaževanih, nikdar ne omislili pisati o ženskah v tonu, ki pri nas pogosto očituje neresnost in nesodobnost. To pa je zopet zasluga nemških žena. V zadnjem času so predložile osnutek zakona, ki določa, da se bodo procesi mladoletnikov do neke starosti omenjali v časopisju le s kratko konstatacijo. Na ta način bo onemogočeno do intimnih podrobnosti razpredeno poročanje v listih, ki je imelo že pornografičen značaj.

Časopisi so najbolj čitana tiskana beseda sedanjosti, ki mnogikrat ne najde časa in miru za knjigo, zato pa smemo pričakovati od njih, da se zavedajo svoje važnosti in vpliva na množico in izkušajo v vsakem oziru držati svoje članke na vredni višini.

Žena in poklicno udejstvovanje

Po Shawovih izvajanjih v knjigi »Kažipot inteligentne žene k socializmu in kapitalizmu

Naloga deklet je, da se poroče. Nekoč zanje ni bilo boljšega življenskega cilja. Če se mladenki ni posrečilo dobiti moža in če zanjo ni bilo posebej poskrbljeno, je postala vzgojiteljica, učiteljica ali pa je živela pod firmo siromašne sorodnice. Vestno so jo vzgajali v prepričanju, da dama ne sme delati za denar ali pa predlagati možu zakon. Poklici izobraženčev so ji bili zaprti, delo v pisarni ni bilo za njen stan primerno.

Danes pa ji je odprtih vse polno življenskih poti. Zdravnice imamo in odvetnice. Da v nobeni državi (razen v Rusiji) žene niso pripuščene k vojaški službi, je družabna nujnost, kajti življenje žena je predragoceno, da bi ga izpostavljali v bitki nevarnosti kakor ob porodu. Če bi od 100 mož padlo 90, bi si narod zopet opomogel, če pa bi bilo od 100 mladih žena 90 usmrčenih, bi narod izumrl. Zato je moderna vojna, ki se ne omejuje na bojno polje in v kateri bodo metali bombe in strupene pline brez razlike na žensko in moško prebivalstvo, neprimerno nevarnejša, kakor je bila kdaj poprej.

Žene dobivajo sedaj isto vzgojo kakor možje. Obiskujejo univerze in tehniko, gospodinjstvo je postalo poklic s posebnimi strokovnimi šolami in žena se lahko izobrazi za poklic hotelske direktorice, za odvetnico, zdravnico, knjigovodko, ali pa se udejstvuje v statistiki. Ženo ovirajo pri vstopu v poklicno življenje le še predsodki, praznoverje, nesodobni starši, boječnost, pomanjkanje razumevanja za novo dobo in vse druge nesmiselnosti, za katere so edino zdravilo moderne ideje in močan karakter.

Zato je nesmiselno protiviti se sodobnosti z nazori, ki so veljali pred 100 leti, ko je pomenilo skoro kršitev zakonov, če se je žena, ki ni bila genij, vzdrževala sama. Če je vodila trgovino ali pa samo občevala z ženo, ki je bila trgovka, ni bila več dama. Sodobnost pa prinaša vsako leto ženi več možnosti za udejstvovanje izven doma, v trgovini in prostem poklicu, celo v nevarnem poklicu raziskovalca. To pot sodobne žene pospešuje ogromni porast kapitalistične proizvodnje. Namesto da žene pečejo, predejo in tkejo doma, si nakupijo vse potrebno v trgovini ali pa celo naroče po telefonu. Ta razvoj pa je privedel tudi do predčasne omejitve porodov. Mnoge žene, ki so prej upravičeno tožile, da ni ne konca ne kraja delu v gospodinjstvu, doma nimajo več zadosti dela, da bi izpolnjevalo ves njihov čas. Verjetno je, da bodo žene izpodrinile moške iz mnogih državnih uradov, zakaj postopno se izgublja prepričanje, da je le mož zmožen udejstvovanja v trgovini in poklicu.

Vendar so možje v teh strokah v večini in bodo tudi ostali, dokler bo veljal v rodbini sedanji red. Roditi in vzgajati otroke kakor tudi delo v gospodinjstvu, so naravne posledice žene. Ker je to delo neizogibno potrebno, pridobi žena važnost, ki je ne da noben drug poklic in ki je mož sploh nikoli ne bo imel. Če je to suženjstvo, ga nalaga narava in ne mož. Žena kot soproga in mati je izven razvoja in vprašanja udejstvovanja žene v poklicih, zakaj ta razvoj je brezspolen. Ako hčerke postanejo odvetnice, poslovodkinje, trgovke in kontoristke, morajo postati brezspolna bitja, kakor so možje. V trgovini in poklicu ni mož in žena. Gospodarsko so vsi srednjega spola, kolikor je to človeško mogoče. Mlada žena, ki ji je poklicno udejstvovanje samo v začasno podporo, dokler ne dobi primernega moža, ne bo nikoli obvladala dela, kakor ga obvlada mož.

Kongres poklicno zaposlenih žena je bil otvorjen 26. t. m. s svečanimi nagovori v radiu gospe Heinlove, newyorške odvetnice Madison Phillipsove in umetnostne zgodovinarke dr. Stephanie Frischauerjeve. Konferenca ima predvsem namen obravnavati delovne možnosti in pogoje za poklicno udejstvovanje žena. Prve dni bo na programu snov »Vzrok in odpomoč brezposelnosti«. Debato vodi ga. dr. Hilde Oppenheimerjeva, vladna svetnica v ministrstvu dela v Berlinu.

Češke žene za naziv gospa. Češke parlamentarke so predlagale zakonito določbo, naj imajo odslej vse žene od 21. leta pravico do naziva gospa.

Duh množice. Družabne skupine nastajajo iz treh elementov: interesov, strasti, lenobnosti. Individuji pa včasih združujejo vse te tri bistvene lastnosti, toda po večini prevladuje ena izmed njih, ki oblikuje spet toliko karakterjev. V času, ko ni notranjega miru, strasti, ki smo jih z lahkoto obvladali v mirnem času, stopnjujejo nemir... Nemiri v državi zrušijo ravnotežje med temi tremi človeškimi skupinami, ki predstavljajo različne karakterje. Vsi individuji dobijo udarec, ki jih izpremeni v strastne ljudi. Gibanje med njimi se seveda razširi neenakomerno, toda kako oceniti moč iz teh novih elementov sestavljene množice, je izmed najbolj zamotanih problemov. Smeri so nedoločene in ipremenljive. (Sophie Germain).

Kam iz zadreg?

Sodni predsednik vpraša odvetnika, zakaj pogosto prevzema slabe pravde.

»Toliko dobrih sem že izgubil, da ne vem več, kakšne naj prevzamem!«

Aritmetika

Frkolin: »Eno kilo mleka, prosim.«

Mlekarica: »Fantek, mleko se ne tehta, ampak se meri.«

Frkolin: »No, pa ga mi dajte en meter.«

Raztresenost

Zvesta krščenica: »Oh, gospa, Julčkov oprsnik se je tako uskočil v perilu, da ga fantek ne bo mogel več obleči.«

Stara gospa, zatopljena v svoj roman: »Pa denite še Julčka v perilo!«

Korenito sredstvo

»Borilec sem in bi želel dobiti službo.:

»Kdaj ste se zadnjič rvali?«

»V posredovalnici, ki me ni marala vzeti v službo!«

Zanimiv spominski spis škofjeloškega Sokola

Škofja Loka, 26. julija.

Dne 1. in 2. avgusta bo praznoval škofjeloški Sokol na slovesen način 25-letnico svojega obstoja. Da se med brati in sestrami osvežijo in obnove spomini četrtstoletnega dela, vseh lepih in hudih dni sokolskega delovanja, se je društvena uprava odločila k izdaji zelo obsežnega spominskega spisa, ki bo Sokolu v Škofji Loki brez dvoma v čast in ponos.

Spominski spis je prav za prav cela knjiga, obsegajoča 100 strani v velikosti 18×25 cm. Že naslovna stran je zelo dekorativna. Sokol z razpetimi krili čuva z lovorjevim vencem prepleteno trobojnico. Obilna je ob robih narodna ornamentika. Osnutek je izdelal umetniško-grafični atelje g. Miklavca.

Urednik spisa br. Vojteh Debeljak je obilno in skrbno zbrano snov razdelil v pet poglavij, ki morajo zanimati vsakega pravega Sokola. Sodelavci člani škofjeloškega Sokola so zbrali ogromno gradiva, ki prikazuje sokolsko gibanje z vseh strani. Nič ni prikritega, nič utajenega; sokolsko društvo v Škofji Loki podaja spis v dobri veri, da bo članstvo črpalo iz njega vzglede in nauke, ki edini vodijo k napredku in zmagi.

V prvem delu je načelnik br. Horvat točno objasnil smotre Sokolstva, ki izhaja iz telovadbe za telesni in duševni napredek naroda. Zgodovinski razvoj društva z mnogimi prigodami opisuje podstarosta br. Zahrastnik. Drugi del obsega telovadbo, sport in zdravstvo. Horvat, dr. Prešern, Berčič, dr. Rant so nanizali toliko lepih reči, da je kar veselje čitati. Tretji del je namenjen prosveti, glasbi, knjižnici in gledališču. V četrtem oddelku opisuje škofjeloški strogi, a pravični »finančnik« br. Dolenc Franc ml. podrobno vse hude dni ob gradnji Sokolskega doma. Je to za naša društva nad vse koristna in poučna razprava, pravi vzgled velikih žrtev, naporov in nesebičnosti bratov in sester iz Škofje Loke, ki so si zgradili dom s stroški malone 1 milijona dinarjev. Zaključni del knjige je namenjen spominom. Br. Župančič razkriva v markantnih odlomkih bol 10. oktobra in sodelovanje Sokolov na Koroškem, br. Drenik očrtava spomine kot prvi vaditelj, nakar slede imena 51 bratov in sester, ustanovnih in rednih članov, ki jih je neizprosna usoda iztrgala sokolskemu delu. Uvodne besede spominskemu spisu je napisal rojak br. Ante Gaber pod naslovom »Ob mejniku generacij«. Knjigo krasi 31 slik in 4 diagrami. Posebno učinkovita je vrsta starost nato načelnikov in načelnic.

Za lepo izdelavo knjige zaslužijo popolno priznanje tudi vsi tehnični sodelavci. »Jugografika« je izdelala prvovrstne kliše, nič manj pozornosti pa ni posvečal knjigi g. Kolman, lastnik tiskarne.

Smelo trdimo, da je sokolskih spisov take vrste le malo ali nič med nami. Zato upamo, da bodo Sokoli radi segali po knjigi zlasti ker je nabavna cena izredno nizka.

Pri nižjem tečajnem izpitu

»No, Selan, koliko bi rabili z železnico iz Postojne v Skoplje?«

»Odvisno je od tega, s kakšno hitrostjo vlak vozi.«

MALI OGLASI

Službo dobi

Šoferja
s kavcijo — za avtotaksi sprejmem takoj, eventuelno prodam avto. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra« 33116-1

Gospodično
z znanjem nemščine in nekoliko šivanja, sprejmem k 2 leti staremu otroku. Reflektira se samo na popolnoma zanesljivo osebo, ki je že bila v slični službi. Ponudbe s prepisi spričeval in sliko na naslov: Hutter B., soproga tovarnarja — Maribor, Badlnova ulica 2. 33288-1

Mlinarja
kurjenega v valjčnem mlinu in žagi venecijanki — iščem. Naslov pove oglas. oddelek »Jutra«. 33188-1

Tapet. vajenca
sprejme Rudolf Radevan, Mestni trg 13. 33525-1

Vajenca
krepkega, kateri je dovršil tudi 2 razreda meščanske šole, sprejmem takoj v trgovino mešanega blaga. Ponudbe na naslov: Franc Medik, Velika Nedelja. 33516-1

Vzgojiteljico
veščo jezikov, samostojno sprejmem k dvema deklicama. Obširne ponudbe s sliko pod »Otroški vrtec ali praksa.« 33528-1

Trg. pomočnike
specijaliste v delikatesni stroki; praktične aranžerje izložb, sprejme Antun Horvat, Zagreb, Nikolićeva ulica 4. 33384-1

Učenko
z zadostno šolsko izobrazbo sprejmem v manufakturno in modno trgovino v Ljubljani. — Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Prijazna«. 33442-1

Vajenca
sprejmem za elektrotehnično obrt. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 33267-1

Vajenca
proti plači sprejme Vinko Šimenc, Kongresni trg 8. 33599-1

Šivilijo
za krojenje in šivanje moških srajc sprejmem. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod šifro »100« 33571-1

Vajenca
najraje z dežele, ki ima veselje do mizarske obrti, takoj sprejme Srečko Zupan, Ljubljana, Rožna ulica 35. 33623-1

Službe išče

Gospodična
ki je vajena vseh gostilniških del, bi šla pomagati v gostilno. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra« 33526-2

Pekovski pomočnik
vešč vseh del, išče službo za takoj ali pozneje. Josip Gruden, pri Potočniku — Prezid-Rakek. 33420-2

1000 Din
dam tistemu, kdor mi preskrbi stalno službo. Ako pa državno, dobi 1500 Din. Dopise na oglasni oddelek »Jutra« pod »Obrtnik 200«. 33224-2

Kuharica
Za kuharico, ki zapusti mojo hišo radi mojega odpotovanja, iščem mesto s 1. avgustom. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 33565-2

Štedilnik
dobro ohranjen naprodaj v Rožni dolini, cesta IV/3. 33626-6

Trg. pomočnica
začetnica, mešane stroke, išče službe kjerkoli. Ponudbe na ogl. oddelek »Jutra«. 33688-2

Stavbni poslovodja
z 20letno prakso pri velikih podjetjih in vešč vseh stavbarskih del, išče nameščenja. Ponudbe na Jugomosse, Zagreb, pod »205«. 33530-2

Živali

Več srn
mladih in starih odda Toman. Resljeva cesta št. 30 33479-27

Stroji

Mizarski stroji
skoraj novi naprodaj z vso pripravo in motorjem. Dopise na naslov: »Pintar«, poštno ležeče, Ljubljana. 33657-29

Pisalni stroj
prodam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 33553-29

Pouk

Čamernikova šoferska šola
Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-Auto) telefon 2236. Prva oblast. koncesijonirana Prospekt 15 zastonj — pišite ponj! 251

Motorna vozila

Potniški avto
zamenjam za motorno kolo s prikolico. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra« 33139-10

Tovorni Ford
ugodno prodam ali zamenjam za konje, les ali žito Ponudbe na podruž. Jutra v Mariboru pod »Ugodno 77«. 33277-10

Automobili

Motorno kolo
Nudimo priliko za nabavo cenenih voženih avtomobilov kakor sle: di:
Buick typa 1930, 6-cilindrski, 5-sedežna limuzina, vožen 20.000 km v brezhibnem stanju kot nov, nove pnevmatike, 85.000 Din.
Austro Fiat, 4-cilindrski. 6-sedežni, v dobrem voznem stanju 25.000 Din.
Pontiac limuzina z dvemi vrati, dobro ohranjen, generalno pregledan 25.000 Din.
Chevrolet, 4-cilindrski, 5-sedežni odprt, tapeciran z usnjem, nove pnevmatike 21.000 Din.
Daimler typa A D 6-cilindrski, 6-sedežni, dobro z usnjem tapeciran, brez pnevmatike, 19.000 Din.
Harley Davidson, 750 ccm, typa 1929, brez prikolice v brezhibnem stanju, nove pnevmatike, 16.000 dinarjev.
Vprašati in na vpogled pri tvrdki Dolenc in Tönnies, Dvorakova ul. 3, tel. 2762. 33714-10

Prehrana

2 gospoda
na dobro domačo hrano sprejmem Pred škofijo št. 7 pritličje. 33470-14

V najem

Goštilno in mesarijo
skupaj, ker posedujem vse pravice do 1. jan. 1932, vzamem v najem. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Gostilna in mesarija« 33666-17

Lokali

Lokal
s skladiščem in stanovanjem ob Dunajski cesti takoj oddam. — Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Nova stavba 200«. 33006-19

Posest

Stavbne parcele
v lepi in solnčni legi ob Dunajski cesti naprodaj. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 261-20

Veliko parcelo
proda Lavtižar, Sv. Petra cesta 83. 33693-20

Stanovanja

Stanovanja
po 1, 2 in 3 sobe, v Novem Vodmatu in Stožčah takoj oddam. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«.

Sobe

Sobo
lepo opremljeno, v centru mesta oddam. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 33472-23

Prazno sobo
strogo separirano takoj oddam gospodični. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 33348-23

Sobo
v bližini sodnije takoj oddam boljši gospodični. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 33549-23

Sobo
oddam enemu ali dvema gospodoma. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 33619-23

Dve prazni sobi
v I. nadstropju sredi mesta oddam. — Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Dve sobi«. 33600-23

Opremljeno sobo
solnčno in snažno, s posebnim vhodom, poleg tivolskega gozda oddam solidni stranki. Cesta na Rožnik 47 33607-23

Opremljeno sobo
oddam v Koritkovi ulici št. 34. 33659-23

Opremljeno sobo
v Zeleni jami ali v bližini iščem s 30. julijem. — Ponudbe na gostilno Roškar v Zeleni jami. 33655-23

Sobo
lepo, s posebnim vhodom oddam gospodu s 1. avgustom. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 33691-23

Sobo
lepo in zračno, s posebnim vhodom oddam v Spodnji Šiški, Podjunskega c. 27. 33676-23

Prazno sobo
takoj oddam v Bolgarski ulici št. 24. 33679-23

Razno

Ženitve in poroke
posreduje najbolj vestno in diskretno koncesijonirani Zavod za sklepanje zakonov »Rezor«, Zagreb, pošta 3. — Informacije in prospekte pošilja proti vposlani poštni znamki za 10 Din. 213-24

Srebrne krone staro zlato in srebro
kupuje Rafinerija dragih kovin, Ljubljana, Ilirska ulica 36, vhod iz Vidovdanske ceste, pri gostilni Možina. 70

Telefon 2059
Premog suha drva
Pogačnik, Bohoričeva št. 5

Selitve
v Ljubljani, na deželo, in obratno, prevoze vseh vrst blaga Vam oskrbi z izurjenim osobjem po zmerni ceni »Brzopromet«, avtoprevozniška družba, Miklošičeva c. štev. 4. — Telefon 21-82. 33639-37

Pisarna
na najprometnejšem mestu v Mariboru se nahajajoča, z velikimi prostori, prevzema vsakovrstne transakcije: organizacijo, razpošiljanje, podružnico itd. Cenj. ponudbe na Poštni predal 4, Maribor. 30984-37

Na ajdovo čebelno pašo
na Mursko polje sprejme v velik zaklenjen čebelni paviljon roje iz Kranjske Mursa, Krapje pri Ljutomeru. 32773-37

Lepo sobo
oddam takoj. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 33750—23

Zračno sobico
oddam gospodični s 1. avgustom. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 33753/a—23

1 vagon jabolk
ranih, pozneje več vagonov zimskih jabolk, namizne in za prešo, dobavim. Soliden odjemalec naj javi ceno (ali se blago na drevju ogleda). Dopise na oglasni oddelek »Jutra« pod »Podeželski trgovec«. 33518-34

»Sultan-kokoši«
iz Afrike, krasne ptice, proda par po 400 Din. Import živali na Bledu. 33543-27

Zajce
čistokrvne dunajske modrice poceni proda France Trtnik, Kodeljevo, baraka I 33653/27

Najnovejši »Sachs« motorji, dvokolesa, otroški vozički, šivalni stroji, posamezni deli, pneumatika. Ceniki franko. Najnižje cene.

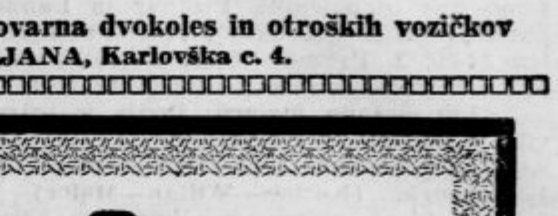

»TRIBUNA« F. B., tovarna dvokoles in otroških vozičkov LJUBLJANA, Karlovška c. 4.

KLIŠARNA
Telefon št. 2405
IZVRŠUJE ENOBARVNE IN VEČBARVNE ČRTNE KLIŠEJE, ENOBARVNE IN VEČBARVNE AUTOTIPIJE, KOMBINIRANE KLIŠEJE ZA NAVADEN IN FINEJŠI PAPIR, KLIŠEJE PO PERORISIH, SLIKAH IN RISBAH, ROKOPISIH IN FOTOGRAFIJAH ZA RAZGLEDNICE, REKLAMNE SLIKE, VINJETE
JUGOGRAFIKA
LJUBLJANA, SV. PETRA NASIP ŠT. 23

Kreditni zavod za trgovino in industrijo
LJUBLJANA, Prešernova ulica štev. 50 (v lastnem poslopju)

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo safe - deposita itd. itd. itd.
Brzojavke: Kredit, Ljubljana. — Telefon št. 2040. 2457. 2548. Interurban 2706. 2806.

Urejuje Davorin Ravljen. Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. Vsi v Ljubljani.